

LÁSZLÓ FÜLÖP VILLÁJA BUDAPESTEN A PÁLMA-UTCÁBAN.

Weinwurm fényképe.

az öreg, merengő, önmagába mélyedt honvéd: már szinte egészen arckép. Ime, László Fülöp tehetsége az egyéniségek titkainak tanulmányozására jókor feltámad, erősödik és már a müncheni akadémiai kiállításon arcképtanulmányával az ezüst érmet nyerte meg, az 1891-iki téli kiállításon pedig arcképpel is szerepelt.

Mi volt az ő felfogása ezidét az arcképről? Az, a mi annak idején mindenkié a fiatalok körében: az őszinte színmegfigyelés, a részletekbe való gondos elmerülés, az erőteljes mintázás, hogy a kép hatása «beszédese», színezése «ékesen szóló» legyen: az volt akkor a siker mértéke. Tanárának, Lietzen-Mayer Sándornak arcképével (1896) a művészi tudásnak arra a fokára jutott, melyet addigi tanulmányaival elérhetett. Ennek hatása alatt kapta az újabb érdekes megrendeléseket, szerencsés véletlenből a bolgár és a szász udvar, az osztrák és a porosz arisztokrácia köréből.

Ebben az időben ismerkedett meg Münchenben Guinness Lucyvel, kit 1900-ban nőül is vett és szerelme erős hatással volt művészi haladására. Komoly elhatározással mélyedt bele a legnehezebb művészi feladatok tanulmányozásába, hogy az arcképfestészet legfőbb földadatait is megoldhassa. A berlini Schulze-szalomban bemutatott első gyűjteményes kiállítása szerezte meg neki a komoly kritika figyelmét, melyet azóta állandóan megőrzött és az 1899-iki párisi kiállításon, a napokban meghalt *Hohenlohe* herceg, német birodalmi kancellár arcképével már a legbebecsültebb arcképfestők sorába emelkedett.

E művének a német császár volt legelső kritikusa.

Mikor a kép elkészült, a herceg születésnapját ünnepe, melyen megjelent II. Vilmos német császár is. A császárt annyira meglepte a her-

cegnék László által festett új arcképe, hogy így szólt: «A művész, ki ezt festette, még ma akarom látni, küldjenek el érte.» Erre az óhajra azonnal felkutatták Lászlót, s meg is találták az Uránia-színházban, a hol Ratibor herceg családjával volt. Rögtön kocsiába kellett ülnie úgy, a hogy volt; egyszerű fekete kabátban vitték be a császárhoz. Alig nyitottak be a terembe, a császár kezét nyújtott neki: «Látni akartam, hogy mielőtt a világ ezt a jeles művét megbámulja, én lehessek az első, a ki önnek gratulál.»

Az európai kritika csak megerősítette a császár nézetét. A «Gazette des Beaux-Arts» (1899. évi folyam II. 154. lap) kritikusa is felkiált: «Ékebben szóló tekintet nem ismerek ennél.» Ebben a művében László Fülöp fölemelkedett a lélekburív magaslátára; a gondolkodó elme eleven működésben áll előttünk és él, elmélkedik, érez az alakja szemünk előtt. Látszik a nagy mesterek mély megfigyelése. Micsoda szorgalom, a rajztanulmányoknak ezre kellett ahhoz, hogy egy pár év alatt idáig jusson: minden ónvonása biztos, semmi sem kicsinyes, minden ecsethúzása alényeges és jellemző visszaadása; most egy arczélt holbeini igazsággal, egyetlen vonással szegez a lapra; itt egy kezét velasquezi biztonsággal két ecsethúzással örökíti meg; a szemöldök színét biztos érzékkel teszi a helyére, ismeri az emberi arcz formáinak minden titkát, egyéni valójában és eltorzulásaiban egyaránt. Kutató szemmel fordult a legnagyobb mesterekhez, mit csinál Velasquez, hogy olyan egyszerűek, mit Van Dyck, hogy olyan kifejezők, mit Gainsborough, hogy olyan kecsesek alkotásaik? Megnézte, hogy mi az a rembrandti mélység, melynek koloraturájában oly sok az érzés, Whistler szímszímfonóit, Makart ragyogó följtait, s főképp Sargent tonusegységeit leste rendkívüli figyelemmel. Ezek a tanulmányai mind meglátszanak mű-

vein. Ha végig nézzük azokat a képeket, melyeket most bemutatunk, mindegyiknél ráismerünk a legelső mesterek tanulmányozására.

Castellane János grófnak, a francia royalista-párt egyik vezérférfiának arcképén Rembrandt művei mély megfigyelését ismerjük föl. A nagy spanyol Velasquez jutítja emlékezetbe *Fürstenberg* herceg arcképe, egyszerű megjelenést keresvén, nagy egységes hatásra törekedvén. Legújában a magyar történelem egyik érdekes alakjának, *Görgei* Arthur tábornoknak arcképét festette meg. Közöljük róla készített egyik tanulmányát, melyen a tábornok hatalmas koponyaalkatának erejét kutatta. A műtermet bemutató felvételünkön pedig látható a tábornokot ábrázoló másik nagy képe, a mely kétségkívül egyik legérdekesebb darabja lesz a képzőművészeti társulat legközelebbi kiállításának.

Női arcképeinél, az angol mesterek hatása alatt, lelki életüket genre-szerű elemekkel fokozza, *Mária Terézia* hohenzollerni hercegnő, *Fürstenberg* hercegnő, *Achley asszony* képeiben a nőesség egy-egy sajátos formáját fejezi ki; itt a mosoly báját, amott a mozdulat finomságát, a mint magába mélyedve ül a széken vagy jön vissza kényelmes otthonába.

De hogy a hatásokat kifejezhesse, a legaprólékosabb részletrajzok révén jutott el. Nézzük vázlatait: a *Meiningeni herceg* képét, a hol az arcesont alakulatát figyeli meg; *Trauttmansdorff hercegnő* vázlatán a jóságos matrona mosolyát a fehér fények játékaival teremti meg; a *Meiningeni hercegnő* (a német császár húga) vázlatán az arczélt ritka biztos vonásokkal tünteti föl. S minő egyszerű a gyermeki báj kifejezésében: a kis *Fürstenberg herceg* vagy a német császár leánykája, *Viktória Luiza hercegnő*. Egy pár ecsetvonással fejez ki egy egész gyermekjellemet.

Ezek a részletrajzok juttatták őt *Rampolla bibornok* arcképén a finom részletek szerencsés kiemeléséhez. Figyeljük csak meg a híres pápai diplomata kettős arczát, két különböző szemével. Az egyik nagy nyílt szempillát látunk, parancsoló pillantással, a másikon félig lehúnyt, kételkedő tekintet. Az egyik mintha önmagát bírálná, a másik mintha a világot. Az ily részletek gondos kiemelésével, bár soha sem az egész rovására, igyekszik *László Fülöp* az egyéniség titkához hozzáférközni. Ezt látjuk azon művén is, a mely ifjonti szerelmének, immáron szeretett feleségének, *Guinness* Lucynek arcképét ábrázolja, egy pár vonással kifejezve a nő léleknek nem közönséges szépségét.

Dr. Lázár Béla.

AZ ANINAI AKÁCZFA.

Mit keresel te itt akácza?
Ebbe' az idegen határba...
Micsoda szél hozott idáig?
Büszke fenyő erdőik aljág.

Tavasz volna, — s mi van teveled?
Sáppadozik minden leveled.
Én előttem nincs mit titkolnod,
Rosszul folyik itt a te dolgod!...

— Nem üzensz-e tölem, akácza,
Valamit a régi hazádba?
Oh, dehogynem üzensz, ugyebár,
A széltil is, a ki erre jár!

Azt üzened ugy-e: «hejh, ti fák,
Szeressétek híven a hazát!
Az is boldog, a ki rajta jár,
Ott a tél is szebb, mint itt a nyár!!»

Szabolcska Mihály.

LÁSZLÓ FÜLÖP.

László Fülöp rajza.

LÁSZLÓ FÜLÖPNÉ.

BETEGSÉG UTÁN.

Az élet hangjait hallom újra
És látom újra színeit.
A szívem, lelkem megújulva,
S új hit, új kedv, új vágy hevít:
Élni az édes, szép világban,
Járni a égben, a virágban!
Bár verejtékkel küzdeni.
Csak ifjú erővel teli!

Most látom, oh, csak — szabadultam —
Most érzem, oh, csak igazán:
(Most tudlak, oh, csak — porbahulltam —
Áldani égi jó Atyám...)
Nincs itt öröm, élv nincsen másban:
E zajban csak s e ragyogásban,
Mely megkínöz bár s elgyötör,
De élő élet — hát gyönyör!

... Fejem felett a lombos ágon
(E lomb is — lám no, mily remek!)
Madárka ringatózik s lágyon
Reggeli áldást csicsereg.
Ébred a liget az énekre,
Ébrednek én is új életre!
S míg hallgatom a madarat,
Az ajkam tévován marad.

Csak szívja a lelkem magába
E színeket, e hangokat,
S mint hajótörött, kinek lába
Először érint partokat:
Csak állok mozdulatlan, némán...
Egy könyösepp rezg a szemem hóján;
Érted Te hangtalan szavát:
Ki sajkám' veszni nem hagyád...

Lampérth Géza.

MAGYARORSZÁG 1806-BAN.

Reinhard asszony levelei magyarországi utazásából.

A jelenkor történelme tanulmányozására alkult párisi társaság (Société d'histoire contemporaine) legutóbbi kiadványát szellemes és szívetre méltó titkára, *Malet* Albert úr azzal a kérelemmel küldte meg nekem, hogy belőle a Magyarországra vonatkozó részt ismeressem meg a magyar közönséggel. Abban ugyanis

Reinhard asszonynak anyjához irt és 1798-tól 1815-ig keltezett levelei vannak közölve, ki hamburgi születésű, igazi német vérmérsékletű és lelkületű leány léte franczia, de szinte német eredetű diplomata neje volt, s mint ilyen, a napoleoni nagy időkben bejárta Európát.

Férje 1806-ban azt a megbízatást kapta, hogy Moldvában az orosz érdekekkel szemben a francziákét, és közvetve a magas portáét is, védelmezze. Olyan feladat, mely nemesek sok nehézséggel, de veszélyvel is járt, a mennyiben az orosz kormány, mint Poroszország szövetségese, már a jelzett év kezdetén elkezdte seregei eltolását az oláh fejedelemségek felé, melyeknek elfoglalására akarta mindenfölkött kihasználni a küszöbön levő háborút.

A házaspár útját két gyermekével s cselédeivel április 24-ikén kezdte meg. Előbb Németországban keresztül Bécsbe jutottak, hol hosszabb időt töltöttek, aztán pedig Magyarországra felé vették útjokat.

Reinhard asszony, mint útból mindenünnen, hosszas levelet irt anyjának, így hazánkrol is, a mi bennünket természetesen legjobban érdekel. Hadd álljon itt egy pár Magyarországról irt levele:

Pest, 1806 június 27-én.

Pestről irok kedves anyámnak, Magyarország legjelentékenyebb városából. A helyett, hogy az út ez a része fászsztó lett volna reám nézve, nyugalomnak tűnt fel a Bécsben töltött utolsó nyolcz nap izgalmai után.

Onnan folyó hó 24-én indultunk útnak reggeli kilencz óraker, szép időben és jó kedvvel. A legegyszerűbb út nem visz Pozsonyhoz keresztül, de mi egy órai kerülőt tettünk, hogy gyönyörködhezzünk ezen oly rendkívül szépen fekvő város látképében. Midőn férjemnek ellenvetést tettem a takarékosság szempontjából, azt felelte, hogy sokszor elkölt az ember annyit egy színházba vagy panorámába menetelért.

Igazán volt valójában és nem sajnáltuk meg az elköltött pénzt. Láttuk *Pozsonyt* a Duna tulsó partjáról, a mint a nyugvó nap bearanyozta. Úgy fekszik az a Kárpátok lábánál, mint egy tündérváros, de egy felől a folyó, más felől a halmok szorongatják. A házak, a paloták és a kunyhók egymás fölött s egymástól a lombozat által elválasztva, emeleket formálnak ott; ab-

lakai élénken csillogtak a nap utolsó sugarai fényében, és lakói szorgalmát dicsérték, kik nem hagyják e szép helyet meddőnek, kopárnak; Engem e kép varázsa annyira elbűvölt, hogy már-már elhatároztuk az éjet Pozsonyban tölteni; de a parthoz érve a hajóhidat az átkelők által annyira eltorlaszolta találtuk, hogy egy fél óráig kellett volna várunk bizonyosan, mielőtt ránk került volna a sor.

A megfontolás ekkor azt tanácsolta nekünk, hogy ne erőltessük a dolgot s elégedjünk meg azzal a hatással, melyet ez a látomány okozott; s meg még azt is, hogy térjünk vissza egyenes útnakra az ábrándok világában tett e kirándulás után. Így aztán az éjszakát *Kityai* (?) nevű helységben töltöttük. Másnap egész nap a jól művelt síkságokon mentünk keresztül és *Fischamend* nevű kis faluban ebédeltünk, melyről azt állítják, hogy egy római táborhely fölött épült. Semmi sem emlékeztetett ott a nagy rómaiakra; csak a *Fischa* nevű kis folyócska, mely már az ő idejökben is bizonyosan így folydogált, megmaradt változatlanul, mint minden, a mi a természetből származik, míg az ó-kor e földölői és hősei már rég eltűntek a föld színéről.

Jól művelt földek mellett haladtunk el, melyek gróf *Esterházy* Károly birtokát képezik és egyik szép parkjában sétálgattunk is az alatt, míg lovainkat felváltották. Egy a Duna partján, *Komárom* várával szemközt elköltött reggeli után *Győrbe* értünk, hol az éjszakát is töltöttük.

Másnap *Nesmilen* (Neszvényen) reggelizünk; szép kastélyokat hagytunk el jobbra-balra, melyek közé a hitvány hunyhók úgy gyűlnek, mint egy despota köré rabjai. Az út a Dunától majd elkanyarodik, majd meg hozzá visszatér. *Esztergomol* a folyó egy szigetén pillantjuk meg. József császár ezt a félelemes erősséget nem azért romboltatta le, mintha attól tartott volna, hogy a törökök visszaveszik, hanem a saját alattvalói iránti gyanúból, kikkel nagyon kevésé elnézően bánt. Könnyű lerontani, de a hatalom s jóakarát nem elégségesek az újból való felépítésre! József a maga kárában tanulta meg ezt; nála a kellő mérték teljesen hiányzott...

Buda és *Pest* saját képen egy várost képeznek, melyet a Duna választ ketté és egy hajóhid köt össze. Nem képzelheti el, mily élénkséggel uralkodik ezen az egyetlen közlekedési eszközön. A jövés-menés örökös ott s mikor a hid megnyílik egy-egy hajónak, a mi a közlekedést megállítja legalább egy fél órára, — valóságos tolongás keletkezik rajta mind a két part felől.

ACHLEY ASSZONY.

TRAUTTMANSDORFF HERCEGNŐ.

SAROLTA SZÁSZ-MEININGENI HERCEGNŐ.

BERNÁT SZÁSZ-MEININGENI HERCEG.

LÁSZLÓ FÜLÖP FESTMÉNYEI.

FÜRSTENBERG HERCEG FIA.

VIKTÓRIA LUJZA HERCEGNŐ, II. VILMOS CSÁSZÁR LEÁNYA.

FÜRSTENBERG HERCEG.

FÜRSTENBERG HERCEGNÉ.

LÁSZLÓ FÜLÖP FESTMÉNYEI.

László Fülöp festménye.

RAMPOLLA BIBORNOK.

Buda a hegyes oldalon fekszik, és a citadella város fölött látszik örökön. Soká volt védbástya a török ellen, hogy később keze jusson. Pest a síkságon terül el; utcai szélesek és házai csinosak. Mi egy jó szállóban lakunk, a „Fehér hajó”-ban, nem messze a hídól.

*

Temesvár, 1806 július 3-án.

Kedves Anyám, most már csakugyan útban vagyunk távolfekvő rezidenciánk felé. A Bécsben töltött egy hó s a Pesten töltött három nap után, férjem nem engedte meg továbbra is állása elfoglalásának elhalasztását. Ide csak ezeltől egy órával érkezünk és én sietek Kedves Anyámmal tudatni fáradságos útunk első eredményeit.

Július elsőjén reggel öt órakor hagytuk el Pestet két kocsira felrakodva, melyek közül az egyik elé hat, a másik elé pedig négy lo volt befogva. Ily tekintélyes fogatra van szükség, ha az ember Magyarországra homokbuckáin át akar utazni s mind a mellett oly kinosan haladtunk, hogy három napra volt szükségünk, míg eljuthattunk Temesvárra.

Forró napsugarak világították be a beláthatatlan síkságokat, hol nagy a nyájak száma, melyeket kicsiny, élénk és tüzes lovakon ülő pázsotok őrsenek. Majd elhagyjuk a Dunát, melynek eddig folyását követtük. Egészen elkomorodtam, midőn partjától búcsút vettünk. Már most csak visszajöttünkben fogom — és mily örömmel — vizontlátni!

Útközben meglehetősen vezettek keresztül. De átmentünk Rokatz (Rákos) híres mezéjén is, hol egykor a magyar népgyűlések összejötték királyválasztásra.

Ezen az elhagyott síkságon most a barmok keresik táplálékukat, ott, hol azelőtt tán húz ezer sátrat is állítottak fel egyszerre, és a hajdan bátor nép ma mint nyáj engedi magát vezet-

etni! Pedig a kőnép fia arczán most is meg lehet találni az akarat és erély kifejezését, mind a mellett hogy tisztátalanság és elhanyagolt-ságuk azon spathiáról tanúskodik, melyben élnek jelenleg. Szomorú állapotuk s azon elnyomatás daczára, melyben a magyarok részéről * részeseülnek, a jólét lassanként visszatér a lakosságnál. Bizonyoság az ország gazdaságát illetőleg, de egyszersmind azon haszonról is, melyet egy jóvaló adminisztratio húzhatna belőle.

A lakosok igen nyomorultán ruházkodnak. Bő nadrágot viselnek durva vászonból és kurta, deréki erő inget, ugyan ezen anyagból. Ez a két ruhadarab zsírba vagy olajba van mártva s ez által vízhatlanná válik. Főlébe egy ki nem eszerzett jubhórból készült felöltött kanyarítónak, mely az évad kívánalmainak megfelelőleg a gyapjával kifélt vagy befelét van vállakra vetve. Rendesen fekete hajuk szinte az említett anyagba van mártva, s összetapasztva lóg két oldalról arczuk körül. Így felöltözve kinézésük egészen olyan, mint a vadaké.

Az egyik lóváltáskor férjem, kit a kocsiság egyformasága untatott, gyalog akart kisse előre menni. En siettettem az indulást annak reményében, hogy hamar utolérjük. De egy órai út után sem láttuk nyomát. Aggódva tekintgettem mindenfelé s szembejövő útasok közül egy sem tudott róla semmit. Beszédjük csak növelte ijedségemet, melynek láttára a gyermekek elkezdtek sírni. Zsófia azt kiabálta: „Papa elveszett.” De a kis Károly hulló könyei daczára megnyugtatólag mondogatta, hogy: „Majd csak megkerül.” Mind a mellett lassanként haladtunk mégis. Egyszer csak azt hallom kiáltani: „Halt!” s meglátom Reinhardtot, ki egy paraszt-szekéren jött utánunk, megszüről, nagy tagletejéssel árulva el kilétét. Valóban eltévedt, s csak nagy nehezen talált egy kocsi, hogy utolérhesse bennünket.

Éjjeli szálláshoz jutni Keckeméten reméltünk; de miután már igen késő volt, midőn oda-

* Hihetőleg Magyarok alatt Reinhardté mágnás-ért. Ez a fogalomösszezávarás mindig megvan még Franciaországban, hol ha az ember magát magyar-nak — nem csak honrois-nak — mondja, mindjárt azt hiszik, hogy gróf vagy báró.

értünk, egy durva és visszaszító fogadás nem akart szállást adni. Sokáig kellett keresni, míg nyugvóhelyet kaphattunk; végre találtunk is egyet, de bizony ott szunyogok és sok más rovark miatt lehetetlen volt szemeinket csak egy perczre is lehúyni.

Tegnap tizenegy órakor Szegedre érkeztünk. Ez kies fekvésű város két folyam: a Tisza és a Maros között, mind a kettőn át kellett keltnünk. Nagyon örültem, hogy így nappal érkezünk oda; a viláosság nem csak azt engedte meg, hogy gyönyörködhessem a festői képből, mely szemeim elé tárult, de az is, hogy szemügyre vehessem a kompot, mely minket a tulsó partra lett volna szállítandó. Veszélyes lett volna éjnek idején magunkat deszkákra bízni, mert igen szűk volt és a hevesen fújó szél csak növelte az átkelés nehézségeit.

E közben egy citadellára lettünk figyelme-tesekké, melyben egy a lotharingiai családból származó herceg parancsnok; de ez útközben nem háborgat, a mennyiben előnyösebbnek tartjuk kikerülni a szűnyogok által okozott virrasztást és az úton tölteni az éjket. És karavánunk lassan halad előre a pompás holdvilág ezüstözött sugarai szövéténekél. Midőn felébredünk, már a Bánátnban vagyunk; ott az utak nem levén többé homokosak, gyorsabb ütemben kezdünk haladni, úgy hogy dél felé megérkez-ettünk Temesvárra.

Ez egy jó karban tartott erősség. Benne a legnagyobb cesnd uralkodik. Bejártuk a bástyákat, behatoltunk a városba, és semmi sem zavarta meg körülöttünk a megkapó cesndességet, a katonák helyi-közzel felhangzó, erőteljes lépé-sein kívül. Úgy látszik, hogy itt a vásártér van hivatalba egyedül az élénkséget képviselni. Figyel-mentettek a nemes asszonyok szemügyre vételére. Könnyen fel lehet őket ismerni fekete pa-tyolatból készült hajjukról, mely fejükön sisa-kot képez.*

Mulatságos volt látni, mint tapogatták és emelgettek jó maguk a kövér ludakat s vásárol-ták be a többi szükségességeket.

*

Szeben, 1806 július 9-én.

Kora reggel hagytuk el Temesvárt két kato-nából álló fedezet kíséretében. Mindamellett, hogy nagyon kérték a környék biztos volta-ival, a térparancsnok maga ajánlotta, hogy útun-kat így folytassuk. Azt azonban nagy bölcsen elhallgatta, hogy a csapatok, melyek a vidéket Lugosig katonailag megszállva tartották, onnan nemrég visszavonultak. Útközben a két grána-tos el is beszélte azután, hogy gazdálkodnak ott a sziványok és nagy meglepéssel megutagták a büntetteik helyszínén felakasztott rablóit holt-testeit. Sietve fordítottam el fejemet a borzasztó látványtól. Rettegésem még növekedett, midőn azt beszéltek el, hogy pár nap előtt egy keres-kezőt raboltak ki.

A Bánát lakossága egészen elűt Magyarorszá-gétól. Szláv eredetű és a mostani jobbgyók őslakói voltak ennek a területnek. Az eredet különböző volta még századok múlva is köny-nyen észlelhető: a szlávok ruházata, típusa, viselkedése semmiben sem hasonlít a magyaro-kéhoz. Most, hogy mind a két faj rabságban sanylik, a magyar nem felejtí meg sem, hogy Attilától származik, s hogy alatta mint hódító vette birtokába az országot. Ezért engedelme-kezik is boszúsán, míg az oláh szelgailag huny-nászkodik meg. Az egyik magaviselete büszke óvastétel, míg a másik eselle akarja magát ki-venni a meghódított kötelezettségei alól.

Az ebédünket megelőző órát Lugos bejárá-sára fordítjuk. A görög templom gazdagon és keleti izlésben van feldisztve; a pópák rendkívül tudatlanok s a térparancsnok állítása szerint nagy részben okozói a nép elfajulásának. Azt ajánlják, menjünk megnézni gróf S. parkját. De ezt bizony oly siralmas állapotban levőnek találjuk, mint gazdját, a rokkant hadít, ki egyik lábát a hét éves háborúban vesztette el. Az épen maradtat pedig vadászhat közben egy barátja golyója fúrta át. A grófné bocsánatot kért, hogy nem fogadhatott el; de egy óriási rakás gyümölcsöt küldött, mely kertjében nagy bőségben található.

Fedezetünk annyira megszeretett bennünket, hogy kész lett volna velünk tartani még mesz-*

* Hihetőleg a főköltő érti Reinhardté.

szobb is; de a lugosi térparancsnok nem hall-gatá meg ezt a kívánságot, és midőn másnap kora reggel útra keltünk, már két más gránátos képezte kíséretünket. Utunk egy magas fensíkon vezetett keresztül, melyet két oldalról erdős hegységek szegélyeztek. Oly erdők sötét tömegei vett körül, melynek rejtekeit kikutatni ember még nem kísérlette meg. A kis Kozsowa nevé állomása, a zord és vad természet közepébe vetett e szerény menedékely, nem nyújtott semmi kényelmet, és így kénytelenek voltunk elemő-zsiánkat a kapu előtti padon fogyasztani el.

Miután utunk folyását hegyesebb vidékre vezetett, a befogott lovak számát megszápori-tották. Mind a mellett hat óráig tartott Kosetyig, Erdély határáig jutnunk. A postamester ott azután elmondta, hogy néhány gazdától el-szabadult gazdizók okozta azokat a prédáláso-kat, melyeknek nyomai szemünkbe tűntek; de egyszersmint erősítette azt is, hogy most már nincs több mitől tartanunk. Hitelt adván szá-vainak, elváltunk fedezetünkől és éjjelre elér-tük Dobrát. Ez egy nyomorult falu, hol a foga-dós csak egy ágy nélküli szobát bocsáthatott rendelkezésünkre. Ott matráczaikat szénná terítettük, cselédeink pedig a kocsiiban töltöt-ték az éjszakát, hogy őrizetünk legyenek.

A következő nap megtett út még rosszabb volt, mint az azelőtt napi. Szerencsénk a tájak szépsége könnyebben viseltette el velünk a haladás lassúságát. Sokáig gyönyörködtünk egy erd romjaiban, mely egy a völgyön uralko-dó szikla tetején emelkedett, s hajdani szék-elye volt Erdély kormányzóinak, kik az ország hercegei sorából választották. A még jókarban álló út kedvet adott a régi idők ezen imponáló maradványának közelebről szemügyre vételé-hez. De a kellő idő hiányában kénytelen vol-tam a fogadás magyarázataival beérni. Azt állí-totta, hogy a várkastélyt szándékosan rombol-ták le és hogy az ajtó és ablakok úgy szedet-tek ki eladatas okáért.*

Miközben tovább utazásunk előkészületeit tették meg az állomáson, lépteinket esetleg egy öreg grófné laktá nagy ház felé irányítottuk, ki minden nehézség nélkül beleegyezett, hogy megnézhessük a parkot. És ime egy műveletlen berekbe léptünk, melyet az ágbogak, az óriási csalánok, a gazok áttörhetlen sűrűségé változ-tattak át. Csak nagy nehézséggel törhettünk utat magunknak ezen a vadnövényzet len kereszt-ül, midőn egyszerre csak egy nagy csapat ser-tés vesz körül. Ijedtemben azt gondoltam, hogy vadászok. Ezekkel találkozhatni így el-hagyatott helyen, jogos feltevés volt. Félórába került, míg kigázolhattunk a sűrűből ugyan-azon a nyomon, melyet jöttünkkor csináltak és sokat nevéttünk rajta, hogy valaki ily nyo-morult berek meglátogatását ajánlhatta!

De fogataink már nyugtalanokdva vártak reánk: mindegyik kocsit ele nyoloz lo volt fogva két sorban, de azért egy-kocsi volt csak mindegyiken, kik e mellett még körtöt is fújtak folytonosan. Ezek az emberek igen kielégítőleg oldják meg feladatukat. Pedig a sovány gebék csak nagynehezen hatoltak előre, s az eső által felzaratott út is csak nagyon kis mértékben levén kocsihozható, ennél fogva Sasbarosba (Szászváros) késő estére érkezhetnek.

Erdélynek ezen részét azok a keresztes ha-djáratból való szászok lakták, kik itt Palestinába visszatértük után települtek le.**

Nagy kiváltságokkal bírnak s a többek között teljes gondolat szabadsággal. Egy protestáns kormányzó, ki Szebenben lakik, váltakozik a katolikkal, ki pedig székhelyét áthelyezé Kolozvára. Sasbaros városának polgárisult s építésztilég német kinézése van. A kapuk felett az ember vallásos felírásokat olvashat. A fogadó tiszta és kényelmes és a kedves foga-dósné theával szolgált fel, melyhez bivaly-tejet adott, mely itt az egyetlen használatban levő tej; ez sűrűbb mint az, a melyet rendszeren szok-tunk inni, és ize is kitűnő.

Utazásunk negyedik napján Múlenbach-ig jutottunk; ez a közöttig festőleg kapaszkodik a

* Erdély délnyugati részének ismerői bizonyosan tudni fogják, hogy mely rombaldít várra vonatko-zhatik ez a leírás?

** Érdemes az a magyarázat! Természetesen a leve-lek irójának valami túlbuzgó szász atyái adhatta, ki nem akarta elismerni, hogy hát az egész szász föld magyar király engedélyezte ajándék! Így akárlódtak ellentét minden időben a nemzetiségek!

hegység oldalába. A következő nap már Kreis-mark-ra érünk. Itt szemeinket a havasok látása elbűvölé, mert elváltító csücsökait a szivárvány minden színében játszóombok szégyelje fölé emelik. Kevésbé magasnak ezek, mint az Alpe-sek havasai, de a hó, mely ezeket fedí, hidegbe-nek látszik lenni, és tetők környalaí is komo-rabbnak tűnnek fel.

Egyébiránt az incidenseknek s a nehézsé-geknek nem voltunk hűjával. Egyszer többek között egy oly kátyúba merültünk, melyből lehetetlen volt kiszabadulnunk a magunk em-berségéből. Szerencsénk rossz fuvarosok jár-tak arra s az azoktól kikölcsönzött lovak segé-lyével azután sikerült tovább haladnunk. Más-nap azt ajánlották, hogy fogjanak lovaink elé ökröket is. Ezeknek a hegy lábánál kellett volna reánk vártok. Mi örömmel használtuk volna fel azokat, de a kitűzött helyen egyet sem talál-tunk. Kocsisaink elhatározták, hogy ökrök nél-kül is fölmennek ők a hegyre! Ekkor, hogy megkönnyítsük a kocsiakat, mi gyalogszerrel mentünk előre. És folyást, de folyást felfelé kellett mennünk; a hegynek nem volt se hosz-sza, se vége a fullasztó melegben. Midőn utób-ból felértünk a tetőre, egészen kifáradva, a fák árnyékába mentünk pihenni, hol egész soro-zatát láttuk előttünk elmenni az erőteljes fogatok által vontatott terhes kocsiknak. Csak a mi em-bereinket nem látjuk megérkezni! Ez alatt az égen fekete felhők tornyosultak össze. Az eső kezdett fenyegetni. Örömmel bízunk tehát a cselédeleányt s a gyermekeket azokra a szíves százkokra, kik a megelőző napon is szolgálta-tunkra voltak már, s kik most nekik sátoros kocsijukban menedéket ajánlottak fel és meg-igérték, hogy őket a legközelebbi állomásig elviszik. Mi ellenkezően hátra maradt fogataink keresésére indultunk. Ezek végre megérkeztek. Embereinknek az a talpra esett eszméjük tá-madt, hogy előbb az egyik, azután a másik kocsit elé fogtak minden lovat, hogy így egyen-ként győzhessék le a mutatóköz nehézségeket és érthessenek utól bennünket. A lemenet ép oly gyorsan ment végre, mint a minő lassan történt meg a fölmenet.

A nap már leáldozóban volt, midőn azon a gyönyörű erdőcskén haladtunk át, mely Szebent megelőzi. Mosolyogva emlékezem rá, hogy már ezt láttam is ezen a télen egy boulevard szin-házban, a hova egy sötét drámát mentem me-gnézni, melynek cizme így hangzott: „A szebeni erdő. Akkor ez a helyiség nagyon kevéssé érdekelt, s nem hittem volna, hogy hat hónap múlva benne fogok bolyongani. A város bejárá-sánál szép sétányok terülnek el; de minden rideg és szomorú. Az élet Kolozvára vándorolt a katolikus kormányzóval. Fáradságunk da-czára az estét a színházban töltjük, mert érde-kesnek találjuk Kotzebue egy darabjának elő-adatásán ily nagy távolságban lehetni jelen!

*

Reinhard asszony következő levele már Oláhországból van kelteve július 11-ikéről.

Reinhard asszonyról végül még azt tartom szükségesnek megjegyezni, hogy 1815-ben halt meg. Férje egészen hátat fordított a császár-ságnak s Genf-be menekült XVIII. Lajossal.

Magára a levélgyűjteményre nézve pedig, melyből az itt közölt részletet vettem, csak azt lehet mondani, hogy igen érdekes és tanulságos olvasmány, mely a konzulátus és az első csás-zárság alatti francia társadalmat igen vonzóan ismereti, s ezért meg is érdemlené, hogy magyarrá elejétől végeig lefordíttassék.

Bertha Sándor.

MESTERSÉGES DRÁGAKÖVEK.

Mesterséges, illetőleg hamis gyémántot már azelőtt száz évvel is tudtak készíteni. Egy Strass nevé német ember találta fel s olyan fajtáját tudta előállítani az üvegnek, a mely nagyon hasonlít a metszett gyémánthoz. Strassról neve-zik ma is még a hamis gyémántot, valamint az a sok mindenféle más mesterséges drágakövet is, melyet ép a mostani divat szerint öltözö höl-gyek viselnek ruháik díszülé. A „strass” nem egyéb, mint hegyi kristály, boraxszal, arzén-

kummal s még néhány más vegyi szerrel ke-verve. Ezeket az anyagokat finom porrá törik, összekeverik s igen nagy hőfokú tűznek teszik ki. Az olvasztás folyamata 20—35 óra hosszat tart s e közben nagyon fontos dolog, hogy a hőmérsék állandóan egy bizonyos meghatáro-zott fokon maradjon, mert különben a strass felbős és használhatatlan lenne. A megszabott idő leteltével az olvasztótégelyt, melyben a mondott anyagok vannak, kivesszük a tűzből s erősen hevített levegővel telt kamrába tessük, a hol lassan lehül. Ekkor aztán már lehet met-szeni és köszörülni.

Ugyanez az eljárás a mesterséges smaragd előállításánál, csak hogy ennél meglehetősen sok finom fehér fővenyt és zöld chromoxydot kevernek a strassba. Legnehezebb az opált utáno-zni s csak az utóbbi évtizedben sikerült e tekintetben némi sikerrel elérni a villamosítás és olvasztott kova-vegyületek segítségével.

Az eljárás eddigelé meglehetősen egyszerű, a nehezebbje ezután következik. Azt a munkát, a mely ezután a strass-on szükségessé válik, csak a legügyesebb munkásokra lehet rábízni. A kö-zönséges, ocsó hamis gyémántokat az egyszerű strassból készítik, melyet géppel metszenek. Ezeknek mindig kisse sárgás marad a színe. A drágább ékkőművészek előállítására még ezután kíván nehéz munkát.

A valódi gyémánt köszörülésénél nagy meny-nységű por hull le, a melyet összegyűjtének és kilósámra mintegy 350 koronájával adnak el a mesterséges drágakövek készítőinek. Ezek aztán savak segítségével eltávolítanak a gyémántpor-ból minden piszkot, úgy hogy csak a tiszta gyémántpor marad meg. Ezt aztán egy másik savval elegyítik s igen erős nyomással teszik ki, miáltal vékony gyémántlemezeké állnak elő. A hamis kő-darabkákat aztán egészen tiszta, vízszintű csemmentel vonják be s befűdik ezekkel a gyémántlemezekkel. Nedves állapotban az ilyen mesterséges, de valódi gyémántporral bevont gyémánt nagyon hasonlít a valódihoz s még szakértő is csak nagyítóüveg segítségével tudja a valóditól megkülönböztetni. Az ilyen hamis kő aztán természetesen jóval drágább is a közönségesnél.

Ebből látható, hogy sok tapasztalat, ügyesség és szakértelem kell az ilyen munkához s azok a munkások, a kik ezt csinálják, jó fizetést is kapnak. Van közöttük, a ki megkeres 100—120 koronát hetenként.

Az ilyen hamis drágakövek nagy részét a színházak használják, de a legtöbb mégis azok-hoz kerül, a kik szeretőnek gyémántokkal ékeskedni, de igazi gyémántra nincs pénzük.

EGYVELEG.

* Nagyszerű mozdonygyár van Filadelfiában, melyben pl. a múlt évben 1207 mozdony készült, vagyis naponta 4-nél több.

* A francia parlament évenként hét millió 200 ezer koronára kerül s így a legdrágább tör-vényhozó testület.

* A kámfortermelés a legtöbb országban jelen-tékenyen megapadt, úgy hogy jelenleg az egész világ kámforszükségletét főképp Formosa szigete elégíti ki, hol az utolsó években összesen átlag 2^{1/2} millió kilogramm mennyiséget termelték.

* Anglia tengeri halászata a múlt évben 230 millió koronát jövedelmezett, mely összeg nagyobb része a heringhalászatra esik. A halászattal átlag 30 ezer ember foglalkozik Angliában.

* Az utóbbi ötven év alatt Európa köszén-bányáiban 2100 robbanás történt, a melyeknél 8000 ember vesztette életét.

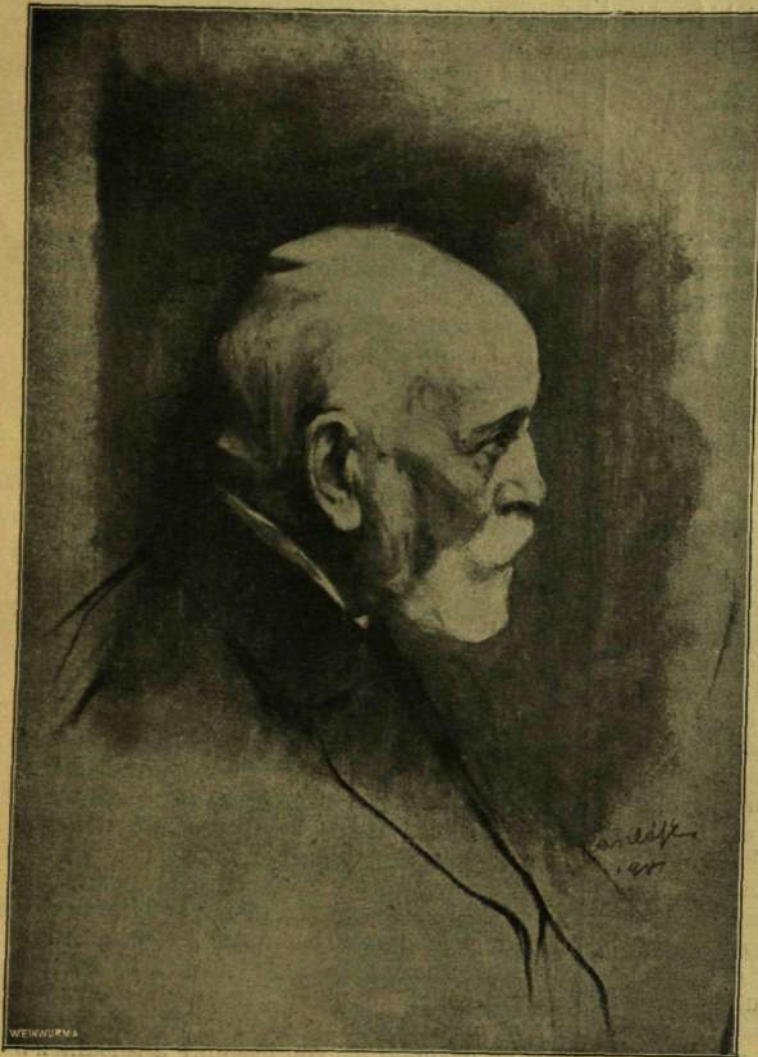
* Az éjszakai-amerikai Egyesült-Államok kor-mánya évenként 991,500 hivatalnoknak, tisztnek s egyéb alkalmazottnak fizet nyugdíjat.

* Anglia saját búzatermeszté tizenhárom hét alatt teljesen elfogyasztja; további szükségletét nagyjából Amerikából és Oroszországból hozatja, a miért átlag 480—520 millió forintot kell fizetnie.

* A Havre-Cape de Nere melletti világító to-rony 23 millió gyertya-fényű világítást ad, és 144 kilométernyi távolságban már meglátszik.

* A legjobban fizetett női alkalmazott kétség-telenül a gibraltári angol postahivatal főnöknője, kinek évi fizetése 13,200 koronára megy.

* Londonban 25,000 igás ló van, melyek tartása évenként 17 millió kétszáz ezer koronára kerül. Az autómobil szállító szekerek, bérkocsik és omnibu-szok ezen összeg harmadrészebe fognak kerülni.

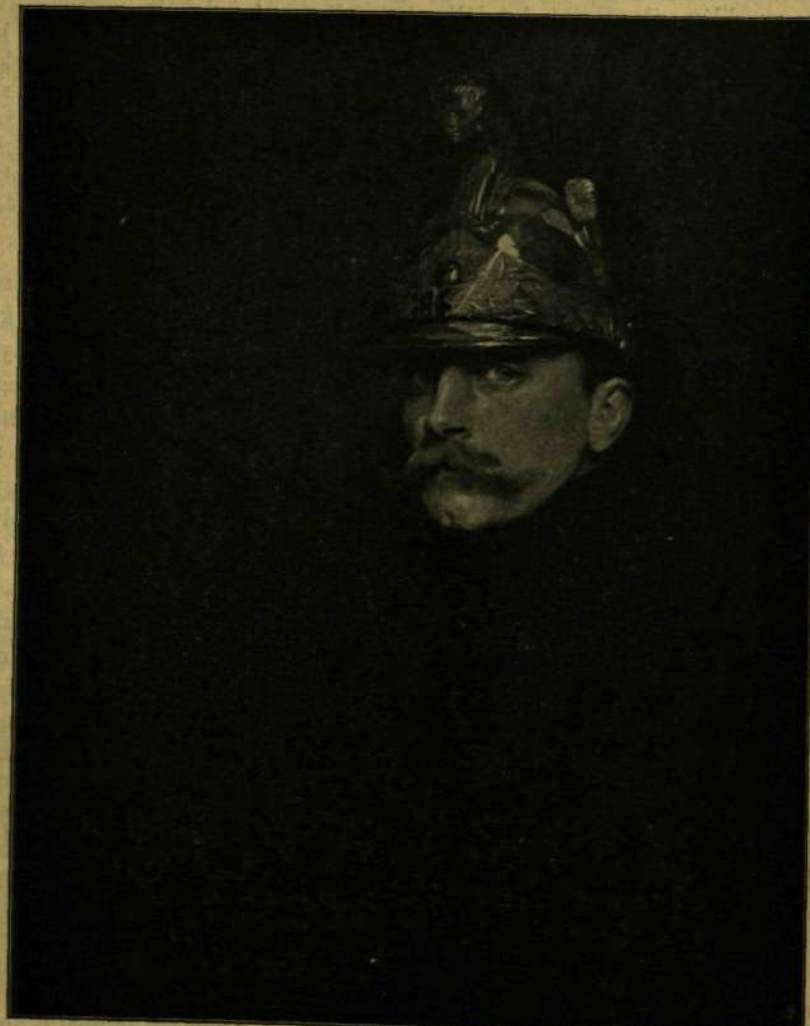
GŐRGEI ARTHUR.

HOHENLOHE-SCHILLINGSFÜRST HERCEGE.

MÁRIA TERÉZIA HOHENZOLLERNI HERCEGNŐ.

GRÓF CASTELLANE JÁNOS.

LÁSZLÓ FÜLÖP FESTMÉNYEI.

GRÓF GOLUCHOWSKY AGENOR EMLÉK-SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE.

Június 27-én leleplezték le Lembergben gróf Goluchowsky Agenornak, Galiczia három ízben volt helytartójának, Ausztria egykori állam-miniszterének emlékszobrát, melyet közadakozásból emeltek egykori jeles honfitársuknak a galicziai lengyelek.

Gróf Goluchowsky oly időben került a nyilvános pályára, a mikor Ausztria súlyos belső és külső válságokkal küzdve, nem bírta megtalálni az állami alakulásnak azt a formáját, mely a jobb jövő útját nyissa meg számára. Az októberi diploma volt rövid miniszterségének legnevezetesebb alkotása, a mely voltaképp a magyar és osztrák konzervatívok műve. Mikor aztán kiderült, hogy e diploma nem alkalmas annak a célnak elérésére, a melyre kiadták, Goluchowsky gróf visszavonult az ügyek vezetésétől és utána Schmerling követte.

Nevezetesebb nyomokat hagyott gróf Goluchowsky működése Galiczia belső ügyeire vonat-

helytartó mondottak lelkes, Goluchowsky gróf érdemeit főképp lengyel nemzeti szempontból méltató beszédek. A király is küldött üdvözlő táviratot, meleg szavakkal emlékezve meg az ünnepeit érdemeiről.

RÉGI NAPTÁRAK ÉS JÓSLÁSOK.

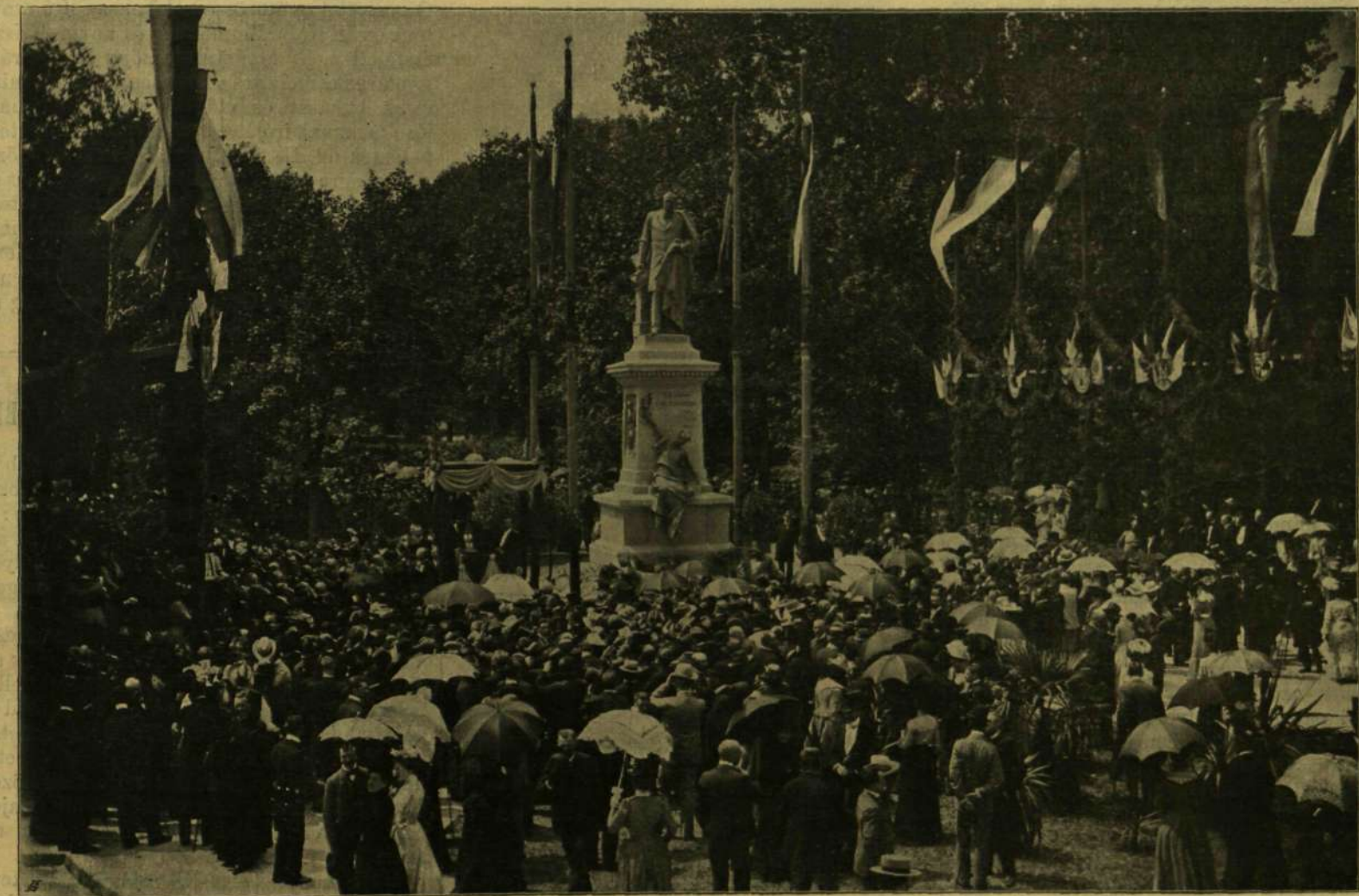
Újabbban a naptárésinálás történetét többen próbálták megírni, így Champier, Wilsinger, Uhl. Visszamentek egész Khina óskoráig, a hol már Marco Polo látott kalendáriumokat. Sőt még messzebb is vissza lehet menni, a 18-ik, 20-ik egyiptomi dinasztiaig, Kr. e. 1200 évvel. Ez időből már maradt fen egy papyrus-töredék, mely többek közt ilyen közhasznú tanácsokat ad: szept. 21: ne vágj le ökröt; 22: ne sözz be halat; decz. 28: ne egyél vízi állatot; jan. 7: ne mutasd magad asszony előtt, stb.

Maga az «almanach» szó némelyek szerint az arabból, mások szerint a görög, vagy az ó-szász nyelvből ered. Ez utóbbi nézet hívei,

arra, hogy annyit adjon az ember hozzá, vagy vegyen el belőle, a mennyi megkívántatott.

Az év napjainak egész sorozatát a négyyszögletes fa négy élén megjelölt bevágások tüntették föl. Minden él három hónapnak felelt meg és minden hó első napját egy oldalmetszés különböztette meg, minden vasárnapot pedig egy nagyobb rovátka. A szentek névnapjait és az ünnepeket bizonyos jelképes ábrázolatok kísérték az illető szent életéből.

Ilyen módon vannak illusztrálva 1820-ból is még a Wolf-féle kalendáriumok, továbbá a bolognaiak. Ezeknél azonban régiebb az, a melyről Greytner tesz említést «Inscriptiones» című gyűjteményében. Ez egy márvány kockából állott, melynek négy függőleges lapjára három hónap napjai, az úgynevezett *nónák* voltak vésvé, a minden hónapnak és ünnepnek megfelelő mezéi foglalkozásokkal. Mekkora út e durva márványtömbtől a mai elegáns zsebnaptárakig, melyek plüssbe, selyembe kötve, művészi rajzaikkal gyönyörködtenek! Pedig ezek még semmik a múlt század ama picizny

GRÓF GOLUCHOWSKY AGENOR SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE LEMBERGÉN.

közöleg. Mint kitünő adminisztratív tehetség, igen sokat tett az akkor elhanyagolt tartomány ügyeinek rendezésére s mint lelkes lengyel hazafi, arra törekedett, hogy a monarchia és uralkodóház érdekeit összhangba hozza a lengyel érdekekkel s a nagy tartományban a lengyel népek biztosítsa a vezető szerepet. Kitűnően szervezte a tartomány közigazgatási hivatalait, gondja volt a nép anyagi érdekeire. Nagyon sokat tett a közoktatás és általában a közművelődés emelésére. Ő vitte be a lengyel nyelvet a hivatalos életbe és az iskolákba, s minden erejével azon volt, hogy a hivatalokat lengyelekkel töltsék be. A galicziai lengyelek tehát méltán ünneplik emlékét, mint oly férfiút, a kinek sokat köszönhetnek.

A szoborleleplezési ünnepélyen igen nagy közönség gyűlt össze a galicziai s egyéb osztrák előkelőségekből. Ott voltak a Goluchowsky-család tagjai csaknem mind, köztük a közös külügy-miniszter, az ünnepeletnek fia is, anyjával.

A szobor, mely a lembergi tartományi helytartóság palotájával szemben, a városi park főbejáratánál áll, Godebszki lengyel szobrász műve. Állva, polgári ruhában mutatja be a jeles államférfiút. A leleplezéskor gróf Baleni Szaniszló tartományi marsall és gróf Piniński

különösen Versteegan szerint a hajdani százszok körülbelül egy láb hosszú, négyyszögletes farudakra szokták volt vézni az egész év holdjárását, ugy, hogy mindig meg tudták mondani, mely napra esik valamelyik ünnepök. Ezt a rovátkás fadarabot aztán *almon-aghinak* nevezték. Ilyen ősi naptárt ma is őriznek Cambridgeben, a St. John-kollegiumban. Ugyanolyan formájú volt az az almanach, melyet Plot orvos irt le 1680-ban «Natural History of Staffordshire» című művében s melyet ő *Clog Almanac*-nak nevezett. Ezt, a mely főleg az éjszakai vidékeken volt használatos, minden valószínűség szerint a dánok vitték be Angliába.

Ezek a régi fába vésett almanachok mintegy nyolcz hüvelyk hosszú, négyyszögletesre faragott kemény fából állottak, oly módon készítve, hogy a teremben a család használatára fel legyenek függeszthetők. De sokszor sétabotba voltak beillesztve. Tulajdonképen valóságos örök naptárak voltak ezek, melyek a vasárnapokat s az év egyéb ünnepeit jelezték. Használatuk közben csak arra kellett ügyelni, hogy mely napon kezdődött a folyó év, a rováson jelzethez viszonyítva. Akkor aztán, ha a kettő nem vágott össze, egyszerű fejbéli számítás elég volt

naptárköteteihez képest, melyeket egy híres párisi cukrász rejtett el ajándéknak szánt cukorkájába, vagy a londoni Nefelejts (Forget me not) naptárakhoz 1830-ból. Ezek a legkisebb naptárak voltak, melyeket valaha nyomtattak. 512-ed rétbén, tehát negyedrészt akkorak voltak, mint a már ritka páduai Dante-kiadás. Egy ruhafodorra lehetett rejtteni s mindamellett a legjelesebb angol művészek metszetei voltak hennük. Voltak aztán örök-naptárak, melyeket óralánczonn lehetett hordozni, mint fityegőt. Ezek fémbe készülték s nagyságra alig haladtak meg egy 20 fillérest.

Egyes naptár-kiadások valóságos világhírt tudtak maguknak kivívni. Nálunk a lőseai kalendárium volt országszerte híres és ismeretes, külföldön a lüttichi Dupla-kalendárium volt híres, melynek alapítása a Bourguignon nevű híres nyomdász-családban a lüttichi régi Straal nyomdászczég leszármazóiban és örökösében élő hagyomány szerint egy Leensberg Máté nevű kanonokig vezethető vissza, a ki 1600-ban élt, s a ki a mende-monda szerint unokaöccsének szokta volt tollba mondani az év egyes napjai alá irandó időjósoltakat. Mikor szeptember 21-hez érték, az öreg kanonok elkezdte komolyan diktálni. «Borús idő, erős csapadék-

kal. »De nagybátyám — kiáltott fel az unokaöcsés, hiszen szeptember 21-dike a te névnapod! Igazad van, öcsém, ird hát, hogy állandóan derült, — vágott vissza a lelkiismeretes kanonok.

Leensberg első naptára 1636-ban jelent meg. Ebben le volt ábrázolva az emberi test különböző részei felett uralkodó tizenkét égi jegy s olvasható volt, hogy mely hónapok kedveznek a hajvágásra, érvágásra, orvosság szedésre. Am az orvosok felláztak erre a vakmerőségre, hogy egy kalendárium-csináló avatkozott bele az ő mesterségükbe s a következő években már kihagyták a naptárból az orvosi tanácsokat.

Pedig a mi különösen az érvágást illeti, már a régi arabok kedvet és szerdát ajánltak erre legalkalmasabbnak. Keddet (mardi, Martis dies) azért, mert Mars volt az asztrológiában a vér és vas patronusa, s szerdát (mercredi, Mercuria dies) mivel Mercur igazgatta a nedveket. Ma is még azokon a napokon, melyeket a csillagjósok köpölyözésre rendelnek, a bagdadi utcaikon egész vértapátok folynak, melyek a borbélyműhelyekből erednek, a hol az ily műveleteket végezni szokták.

Egy régi angol orvos, Gordon Bernát is azt mondta, hogy jó kalendárium nélkül, mely a hold járását mutatja, az egész orvostudomány haszontalan. Gyógytudomány és asztrológia így jártak karöltve századokon keresztül.

Az ó-kor »dies aegyptiaci« (egyiptomi napok) név alatt ismerte azokat a napokat, melyeken nem volt szerencsés bármibe is belekezdeni. Ilyen eredetűek kettő volt minden hónapban, de később 42-re emelték a csillagások ama napok számát, melyeken tartózkodni volt tanácsos akár a szakáll-, akár a hajnyírástól, körmövágástól, adás-vételi szerződésektől, stb. Őt nap különösen kedvezőtlen volt az utazásra, ezek: márczius 3-ika, augusztus 17-ike s szeptember 1-je, 2-ika és 30-dika. De a legszerencsétlenebb három napnak tartották az egész évben április 1-jét, mint állítólag az áruló Judás születése napját augusztus 1-jét, a mely napon Lucifert az Isten letaszította az égből, s december 1-jét, Szodoma pusztulásának napját.

Ma már ezekhez járul még a babonában a péntek és minden hó 13-dika. Zahn a maga »Speciale physico mathematica«-jában írja, hogy »sokan nem akarnak pénteken körmöt vágni, vagy ruhát cserélni, nehogy maguk ellen zúdítsák a szerencsét vagy az egészséget«. Különösen a pénteki ingeresedés annyira ellenszenves ma is némely országok tengerészei előtt, hogy megtörtént az is, hogy egy hajótörést a bretagnei partokon, melyben mindenki odaveszett s csak a kapitány menekült meg, annak tulajdonították utóbb, hogy emberei áthágyva parancsát, előtte való napon, pénteken inget váltottak.

Abban azonban már Zahn sem hisz, hogy a ki nagypénteken született, képes volna látni a halottakat a föld alatt. Ő — úgymond — szintén nagypénteken született 1641-ben, de soha sem látott egyebet néhány éjfél kísértetnél, milyeneket mások is láttak. Pedig a péntek nap babonájában nevezetes emberek is osztoztak. Napoleon is remegett a péntek naptól.

Tény az, hogy már az első keresztények hitették, hogy a fekete napok kárhozatos befolyása alól a szentek sem mentesek. Szent Agostont hívei lebeszéltek, hogy e napokon valamibe fogjon. Szent Ambrus is mint elterjedt hitet említi bizonyos napok babonás félméit. A mi ezek közül a péntek napot illeti, némi magyarázatot találunk abban a legendában, hogy Ádám és Éva péntek napon ettek a tiltott gyümölcsből, s azon a napon haltak is meg. Jézus halálát is péntek napra teszi a közhit, habár Szent Justin Krisztus kinszenvedéséről szólva, kerüli a péntek nap említését. De lehet, hogy összefügg ez a babona azzal is, hogy péntek a muzulmánok vasárnapja, s az indiai buddhisták és braminok is tartózkodnak attól, hogy pénteken valami munkába belekezdjenek. A skótok nem osztják ezt a véleményt, mert ők péntek napon szeretnek házasodni, ellenben az angolok igen.

Honnan jön a 13-as szám baljóslatú jelensége? A keresztény hagyományok szerint Krisztus utolsó vacsorájától a tizenkét tanítvánnyal. De az éjszaki mythologia onnan származtatja, hogy a Valhalla egyik lakóján Loki titkon belopozott tizenharmadikká, minek

TANULMÁNY. — László Filp rajza.

következtében Baldur megöletett. A törökök is akkora ellenszenvvel vannak a tizenháromas iránt, hogy ezt a szót teljesen törölték szótárukból.

Hát még hogy a 13-as szám és a péntek nap végzetes dátuma összekerülnek a naptárban! Pedig ez gyakran megesik, s annak kiszámítására, hogy mikor történik, nem rég francia természettudományi folyóirat csatlakoztatott matematikai szabályt adott. Nem szokás években ez legalább egyszer s legfeljebb háromszor fordul elő. De a múlt 1900 évben ennél jóval ritkább eset adta elő magát, tudniillik éppen Nagypéntek esett a hó 13-ára. A jelen évvel kezdődő században Nagypéntek háromszor fog esni április 13-ikára, és pedig 1906-ban, 1979-ben és 1990-ben.

Sohasem eshetik ellenben Nagypéntek április 23-án túl, mert húsvét nem eshetik későbbre, április 25-dikénél. Ez is 1886-ban történt utoljára, s a folyó XX-ik században még csak 1943-ban fog ismétlődni. Viszont Nagypéntek nem eshetik márczius 20-ika előtt, mert húsvét nem következhet ugyanazon hó 22-ike előtt. Ez is csak 1818-ban történt utoljára s századokig nem ismétlődik meg újra.

Az aber-emmeri templomban, a Saar mellékén, Triestben, a következő jóslat olvasható: »Mikor Szent Márk adja a húsvéti bárányt, Szent Antal szenteli meg a pünkösödöt s Úrnapiján Szent János ünneplé Krisztust, akkor a világ jajjal és panaszszal lesz tele. A nevezett szentek napja az említett ünnepekkel 1886-ban esett össze, ugyanazon évben, melyet Nostradamus »Századai«-ban a XIX-ik század leggyászosabb éveinek jelzett.

A legenda szerint külön Nostradamus ma is él s ellenőrizheti jövődélsei teljesülését. Úgy mondják, elevenen záratta el magát a saloni Ferenczendi templomban levő sírjába, lámpát, tintát, tollat, papírt és könyveket vivén magával s mindenkit halállal fenyeget, a ki zavarni meri.

Nemesek napok, de egyes hónapok is voltak szerencsétlenekek bélyegezve a régi naptárak szerint. Így május, a rózsák hónapja kedvezőtlennek tekintett a házasságokra, szeptember veszedelmes volt a nagy urakra, október és november az öregekre. Viszont aztán januáriust minden tekintetben szerencsés hónapnak tar-

tották, pedig babonás nappal kezdődött, mert egy régi, II. Henrik angol király (1154—1189) korából kelt s jelenleg Exeterben őrzött kézirat »dies mala« (szerencsétlen nap) néven emlékezik meg január 1-éről, a mi aztán átment a XIV. századbéli VI. Henrik korából való kézirat kalandáriumokba is.

Vannak aztán úgynevezett klimatikus évek is, melyekről Salmasio s utána Bousché Lecereq irt. Ezek a klimatikus évek az ember életében a hét és kilencz s azok többszöröse, de különösen a két szám szorzata a 63, — a nagy klimatikus. Az utolsó klimatikus év a 81 év, mely az emberi életkorban az értelmes Saturnus bolygó befolyása alatt áll.

Érdekes itt megjegyezni, hogy az 1789-diki francia forradalmat három-négy astrologus is megjövendölte. Egy más jóslat, mely egy ma már teljesen nyomavészett almanachban foglaltatik, a melyről csak más írók p. o. Muratori, Ees Esserts, stb. útján tudunk, életébe került a jóslónak. Ime mit ír erről Muratori:

»Nagy szörnyűkődést keltett ez évben (1648) egy többek által, köztük don Giovanni Gendolfo, szent Bernát-rendi szerzetes, Bernardo Lillano, turini szenátor, és Giovanni Antonai Gioja által szőtt összeesküvés az ifjú szavojai herczeg Károly Emmánuel és anyja Krisztina élete ellen. Kutatván a szerzőjét egy botrányos naptárnak, mely tragikus eseményeket, miniszterek bukását és elkelő személyek halálát jóslta, annak íróját a fentnevezett szerzetesben fődözték föl. Le is tartóztatták ezt az előző év végén, mire aztán bevallotta büntársait és sötét tervöket, hogy méreggel és varázslással eltegyék láb alól az uralkodót és anyját. Mindannyian Móríc és Tamás herczegek, a szavojai herczeg nagybátyjai párhívei volt. Lillano hirtelen halt meg a fogságban, Gendolfo és Gioja pedig megérdemelt végre jutottak.«

FÉNYKÉPEZÉS A TENGER MÉLYÉBEN.

A tenger mélye jóformán ismeretlenebb előtünk, mint a szárazföld belseje. Búvárok alig hatolhatnak egy pár öl mélységnél lejjebb: nem is bírnak sokáig lenni maradni, a mellett a nap fénye tudvalegőleg nagyon csekély mélységre hatol be, úgy hogy esonakokból a tengernek csak a felületét lehet megvizsgálni.

Bármily sokat irtak is ennél fogva mindaddig a tenger csodáiról, egészen világos, hogy azoknak legnagyobb részét még ezután kell felfedeznünk, s e célra csak egyetlen mód van: az uganys, ha a tenger mélyében is lehetséges lesz fényképet készíteni. S ezt a nevezetes és nagyfontosságú felfedezést tette meg közelebb egy ifjú francia zoológus, Bouton Lajos, a párisi egyetem zoológiai tanszékének assistense.

Bouton már 1893 óta foglalkozik a tengeri fauna tanulmányozásával s e célból hozzászokott a búváröltözöt viseléséhez is, mely tudvalegőleg igen nehéz, kényelmetlen, sőt veszélyes is. Magától értetődik azonban, hogy a búváröltözetben víz alatt tölthető pár perc nem elégíthette ki a komoly természetbúvárt s ezért már kezdték fogva arra törekedni, hogy legalább fényképet készíthessen a tenger mélységéről s e célból új fényképező készüléket kellett feltalálni. Bouton az úgynevezett detektiv-kamarát használta e célra és pedig rézlemezekből készített dobozban. A doboz fedelét vasok kaucuk-szalag veszi körül s erős csavar zárja el. A kamara lencséje az elől levő rézlemez mögött elhelyezett kerék tükröüvegátlá mellett van s a kamara külsőleg levő készülék segítségével nyitható és zárható.

A lemezek fölérekesése is ily automata készülékkel történik. Mivel továbbá már tíz méter mélységben is igen nagy a lég- és víznyomás, a kamara falainak megvédése végett a feltaláló kaucuk-labdát használ, mely egy rövid cső útján összeköttetésben van a doboz belsejével. Ebben a kaucuk-labdában körülbelül négy liter levegő fér el, mely a külső nyomás hatása alatt a kamara belsejébe tolik, s így annak falait megmenti az összenyomástól. A kamara állványa már mellékes. Bouton egyszerű, öntött vasból készült háromlábú állványt használt.

Az újonnan felfedezett vízi fényképező készülék használatánál természetesen a legnagyobb

nehézség a kellő világítás hiánya. Már hat méter mélységben is legalább 30 másodpercig kell a fényképező készüléket nyitva tartani, hogy némileg tisztá képet nyerjünk, hét méter mélységben pedig a napfény hatása már teljesen elégtelen a fényképezésre. Ezért mesterséges világítást kell használni. Anyagi okok miatt Bouton nem használhatott villamfényt a tenger alatti fényképezéseknél, pedig bizonyára az lett volna a legjobb, e helyett azonban maga készített egy üveggolyóban elhelyezett lámpát, mely oxigén-tartóval állott összeköttetésben s ezt ismét kiegészítette egy magnesium porral telített gumi labdával, melynek tartalmával bármely pillanatban föllobbanó fényt idézhetett elő, a melynek segítségével rögtön lehetett fényképet csinálni.

Bouton a tenger mélyéből készüléke segítségével már számos tájképi és másféle felvételeket csinált, különösen a Földközi-tengernek Bangul közelében levő kis Troc nevű öblében. A fényképek pillanatnyi felvételek föllobbanó fény mellett, átlag négy méter távolságban levő tárgyakról. Vannak oly fényképei is, melyeket a csónakban ülve vesz fel készülékével a tenger vízeről egy-két méter mélységből. A kísérletek általában jól sikerültek, a fényképen mutatkozó állatokat és növényeket nagyon jól meg lehet különböztetni, úgy, hogy a találmány tökéletesítésére teljesen biztos reményünk lehet. Bouton kísérletei ennél fogva a tudományos kutatások terén nagy fontosságú új iránynak kezdetét jelölik, mivel a tengernek eddig jóformán teljes homályba börtölt titkos kincseit fogjuk segítségével idővel megismerni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Gálffy István: *Költemények.* Budapest 1901. Szerelmi vágy, elmélkedés, olykor egy kis világtájdalom szól e kis kötet legtöbb daralójából. Néha a szatira hangját is megpróbálja, egy-két versében pedig hazafias érzésének áldoz a szerző. Tárgyai tehát elég változatosak, csak az a baj, hogy ritkán tud belőlük valami értékeset csinálni. Érzése hidegen hagy, elmélkedése alatt jár, szatirája köznap. Akad egy-két jobb strófia, ügyesebb ötlete, de sokkal több az üresség verseiben. Elbeszélő kísérletei a leggyengébbek: egy köztük (Fukarak pusztulása), melyben egyanapilapok hírvonatából vett részeset versel meg roppant lapos formában, tárgyban, kidolgozásban egyaránt elszorított példája az izléstelen-ségnek. Csodáljuk a szerzőnek azt a vakmerőségét is, melylyel ajkára merte venni — Arany János után! — a csodaszarvas regjét. A kötet ára 2 korona. Mutatványul a sikerültebb darabok egyikét közöljük:

Elöttem, lent...

Elöttem, lent a kis pataknak
Hova siet kristály vize?
Fölöttem, fent hova rohannak
A fellegek oly izibe?
— A patak fut nyílt rónaságra,
Míg gyöngyei vígan csvegenek...
— A fellegek, magasan szállva,
Hídeg, komor tájakra mennek.

Hova vonzza szivedet, lányka
Az ébredő szerelem?
Vágyaimnak szilaj, gyors szárnya
Hova repül, surran velem?
— A mint megálmodtat magadnak,
Te oda érsz, a hova vágyol...
— Engem hiú vágyak ragadnak
Messze, messze — a boldogságtól.

A Budapesti Szemle most megjelent júliusi kötetében Návay Lajos nagyon alaposan szól hozzá »A közigazgatás reformja«-hoz. Bő tapasztalatokkal és tájékozottsággal ír s mond véleményét, azt a meggyőződést fejegeti, hogy a közigazgatás reformja csak úgy lesz foganatos, ha önkormányzatunk régi alapját újítják föl. Ez alap pedig — úgy mond — a múltban sem volt maga a középosztály, hanem a nemzetet lelkes hazafisággal fentartó nemesség. Most is az önkormányzat alapját abban a független osztályban kereshetjük, mely osztályérdekekén túl emelkedő társadalmi munkában, köztevékenységben találja érvényesülését, s nem idegen jelszavak után indul. Berzeviczy Albertől újabb műtörténeti tanulmány olvasható, az olasz festészet egyik korszaká-

TANULMÁNY. — László Filp rajza.

ról és iskolájáról »Bernardino Luini és a Lionardo követői Milanóban« cím alatt, tekintettel az ország képtárból levő képeikre. A füzet további tartalma:

Jóbb Lajos befejezi tanulságos dolgozatát »A nő helyzetéről Amerikában.« Horváth Sándor irodalomtörténeti tanulmányt kezd meg »Bórocz Sándor-ról, egyik úttörő, kibé a francia irodalom befolyásának jelentőségét mutatja ki a magyar irodalom fejlődésére. Szilasi Móríc meleg cikketben méltányolja az elhunyt Halász Ignác nyelvudományi munkásságát. Gróf Széchenyi Miklós Gróf Széchenyi István 1859 decemberéről és 1860 februárjából kelt két levelét közli, tehát csaknem közvetlen a halála előtti időkből. Mind a kettőt Tolnay Antal czeni kiadványához intézte, s tárgya a nagyzenekari templom építése. Ennek tervezése volt Széchenyi utolsó műve. Mint kegyúr, fényes templomot akart állítani a düledező helyett Szent-István tiszteletére, s e végből a czeni község egyes polgárait is fölhitte. E fölhités gyanút keltett a bécsi rendőrségnél, mely márczius 3-án házkutatást tartott nála Döblingben és lefoglalta irományait. Ez végképp feldúlta idegeit. A templom fölépült, de Széchenyi már akkor haltott volt. A szépirodalmi közlemények közt Vargha Gyula »Késő vad« című szép költeményét, s Havas Adolf fordításában Ratisbonne költeményét találjuk: »A kis szék.« Új regény is kezdődik a kötetben: »Az élet útja.« Szójelöl orosz regénye, melyet Ambrozovics Deszó fordított. A könyvismertető »Értesítő« rovat Békefi Remignek »A rabzoltság Magyarországon az Árpádok alatt« történeti művével foglalkozik, s elismerőleg szól Zempléni Árpád »Djód« verses kötetéről. A Budapesti Szemle Gyulai Pál szerkesztésében a Franklin-Társulat kiadásában jelenik meg. Előfizetési ára egész évre 24 korona, félévre 12 korona.

Az »Olcsó könyvtár«-ból, a Franklin-Társaságnak Gyulai Pál által szerkesztett gyűjteményes vállalatából ismét megjelent több új füzet. Megtaláljuk köztük Vörösmarty beszéleit és regét, melyek eddigelő sehol sem jelentek meg különkiadásban, ezenkívül több fordított munkát.

A költői fordítások közt megemlítjük Schiller »Wilhelm Tell«-jének jeles fordítását Palmer Kálmán tollából, Lenau »Faust«-ját Szomoró Károly, a nemrég meghalt tehetséges költő fordításában. A vállalat Shakspeare-kiadásainak sorát bővíti »A makrancos hölgy« fordítása, a legújabb német szépprózát pedig Sudermann »A kivánság« című beszélye képviseli Voinovich Góza fordításában. Két régi krónikával is megismerkedünk: az egyik a középkor híres krónikásának, Einhard-nak műve Nagy Károlyról, a másikban pedig »Egy pápai követ Mátyas udvaránál« címmel Pecchinoli Angelo leírásait, jellemzetes és eddig új adatait Mátyas királyról ismerteti Fraknói Vilmos. A csinos kiállítású füzetek ára számonként 20 fillér. Az eddig megjelent 1200 szám három sorozatban csinos vászonkötésben is kapható 40 kötetes sorozatonként 100 koronáért; ebben az alakban részletfizetésre is.

Tompa Mihály alkalmi és közönséges egyházi beszédei. Sajtó alá rendezte S. Szabó József, debreczeni főiskolai tanár. Budapest, Kókai Lajos tulajdonosa. A kötetben bevezeteskép a költő-pap életének, pápi működésének és dolgozatainak szépen megírt méltatását olvassunk, aztán következnek az egyházi beszédek, számszerint tizenözelek. Megkapó művek ezek, melyekben a mély vallásos érzés költsézzel párosul. A kötetben Tompa Mihály arcképe is közölve van. A könyv ára 2 korona.

Szent István veszprém-völgyi donatíójának görög szövegéről. A Magyar Tud. Akadémia I. osztályának rendeletéből megjelenő »Értekezések« — melyeket Gyulai Pál szerkeszt — utóbbi számában Gyomlay Gyula levelező tag azon görög nyelven írt oklevélről értekezik, melyben Szent István király a Veszprém-völgybe telepített görög apácák monostorának birtokait adományoz. Két példányban maradt fenn ezen oklevél, de egyik sem eredeti. Az egyiket az országos levéltárban, a másikat a Nemzeti Múzeumban őrzik. Ezekkel foglalkozik a tudós szerző s a múzeumi példány hí hasonmását is közli. Az érdekes tartalmú füzet ára 1 korona 20 fillér.

Emlékbeszéd Jurányi Lajos felett. Elhunyt jeles tudósunk felett magvas emlékbeszédet olvasott fel a Magyar Tud. Akadémia összes ülésén Mágócsi-Dietz Sándor, levelező tag, mely most az Akadémia kiadványai közt is megjelent. Az emlékbeszéd részletesen kifejezi az érdekekre, melyeket az elhunyt tudós hosszas tanári és irodalmi működése által szerzett. Kiemeli különösen a növénytan tudomány s a budapesti új növényintézet emelése körül kifejtett buzgót és sikeres munkálkodását. A füzet, mely az általános arcképet is tartalmazza, az Akadémia kiadásában jelent meg s ára egy korona.

Herman Ottó könyve. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter értesítette a törvényhatóságokat, hogy Herman Ottónak, a »Madarak hasznáról és káráról« szóló munkáját azon községi jegyzőknek, lelkészeknek, tanítóknak és tanulóknak, a kik ezért a földművelésügyi miniszterium VI. főosztályahoz fordulnak, díjtalanul megküldi.

Tátra-Kalauz. Dr. Szontágh Miklós »Tátra-Kalauz« új, teljesen átdolgozott második kiadásban jelent meg dr. Jarmay László javításával, bő és kellő tájékoztatást nyújtva az egész Tátra-videkről és a Tátrafűrészkőről. A jó útikönyvben vannak térképek, statisztikai adatok, útmutatások, természetrajzi és történeti adatok, végre a nyaraló és turista szükséges tudnivalói együtt vannak benne. Megbízható kalauz hazánk felvidéki szép vidékein. A csinos vászonkötésű kötet, hasznos könyvet Singer és Wolfner adták ki, ára 2 korona.

»Munkás füzetek.« A Lampel R. (Wodianer) cég kiadásában megjelenő »Munkás Füzetek« vállalatnak, a mely a munkásnépek kíván szórakoztató és nemesítő olvasmányokat nyújtani, megjelenik most a következő 20 füzet: »Bandi az asztalon«, írta Baróti. »Képek a szocializmus jövőjéről.« írta Richter Jenő, átdolgozta Mikes Lajos. »Már késő.« írta Gaál Mózes. »Az első strájk.« írta Déry Gyula. »A vér.« írta Benedek Elek. »A 101-ik óra.« írta K. Nagy Sándor.

Új szakfolyóirat indult meg Szombathelyen »Egyszerűs Nemzeti Közoktatás« cím alatt, Deme Károly szerkesztésében. A folyóirat, mint címje is mutatja, a közoktatással foglalkozik; megjelent első számában több figyelemre méltó cikket közöl, ezenkívül apróbb közleményekben a napi érdekű eseményeket is számon tartja. Minden hónap elején jelenik meg; előfizetési ára egy évre 8 korona.

A Kisfaludy-színháznak folyó hó 9-én sikerült esteje volt. Karácsonyi Mariska jutalomjátékául

ÖREG HONVÉDEK. — László Fülöp festménye.

«Náni» került színre. A jutalmazandó, ki Rákosi Szidi iskolájának most végzett tehetséges növendéke volt, «Náni» szerepében játékaival és énekével rászolgált a színházat zsúfolásig megtöltő közönség tapsaira és virágadományaira. — Melléte még Sarkady és Bereczky tánt ki ügyes játékaival.

Pályázat szimmüre. A nagyváradi «Szigligeti-Társaság» pályázatot hirdet középfajú szimmüre, melynek tárgya a magyar történelem multjából, vagy a magyar társadalmi életből van merítve. Pályadíj 800 korona; határidő 1901. évi december 31-ike. A pályaművek idegen kézzel írva, jellegével ellátva a «Szigligeti-Társaság» elnökéhez címzve küldendők be. A pályamű csak abszolút irodalmi becsű műnek fog kiadni. A nyertes mű a szerző tulajdon maradt, a ki azonban köteles azt a nagyváradi «Szigligeti-Színház»-nak első előadásra díjtalanul átengedni.

Külföldön kiántetett magyar szobrász. A dzsdai nemzetközi műkiállítás bírói bizottsága Teltsch Ede fiatal szobrászművészt «Enyelgés» című szoborművéért az aranyéremmel tüntette ki.

Pályadíjat nyert zenemű. Az országos dalár-egyesület által hirdetett *jelleg-pályázat* kellő eredménnyel járt. Harminczkét pályamű érkezett, melyek között tíznél több volt a jó munka. Ezek sorából a bírói-bizottság a «Magyar dalosok» jellegű pályaműnek ítélte oda a díjat. A jellegű levélből Erney József, a nemzeti zenede tanárának neve tünt ki.

Az iparművészeti társulat pályázata. Az iparművészeti társulat közéleti felhívást a *karácsonyi műpar-kiállítás*ban való részvételre. A közoktatásügyi miniszter által alapított nagy aranyérem, a kereskedelmi miniszter 2000 koronás nagy díj és számos állami ezüst érmen kívül kiosztásra kerül a társulat 500 koronás díja hazai tervezőknek és egy 300 meg egy 200 koronás díj olyan kiállítóknak, kik a tárlat sikerét leginkább előmozdítják. A tárlatot vásárolni fog előreláthatólag a király, továbbá a kultuszminiszter, míg a társulat 2000 koronát irányzott elő a sorsjáték nyereségmennyiségének vásárlására. A tárgyakat legkésőbb október 15-ig az Iparművészeti Múzeumba kell küldeni.

KÖZINTÉZÉTEK ÉS EGYLETEK.

A múzeumok gyűjteményeinek új elhelyezése. A szépművészeti múzeum felépülésével múzeumaink berendezése egészen megváltozik. A Nemzeti Múzeumból a képtárat, a szobrokat a szépművészeti múzeumba viszik, ott egyesítik az akadémia palotájában levő országos képtárral együtt. A Nemzeti Múzeum osztályait tehát újra rendezik. Ennek néprajzi gyűjteménye az idő szerint a Lónyay- és Csillag-utca sarkán levő bérházban, a műgyűjtemény egykori helyiségében van elhelyezve. A mint az orsz. képtár gyűjteményeit átviszik az új szépművészeti múzeumba, a néprajzi múzeum beköltözik az akadémia palotájába, az országos képtár helyére. A mostani képviselőház is kiürül a jövő ősze, mert az új országház akkorra elkészül. A jelenlegi képviselő-

házat is múzeumi czélokra rendezik be. Az épület a városé, s itt akarnák a városi múzeumot elrendezni, de a közoktatásügyi miniszter is kéri múzeumi czélokra.

A nemzeti múzeum jövő évben éri meg alapításának századik évét, mert 1802-ben ajándékozta oda gróf Széchenyi Ferencz, a nagy Széchenyi István atyja, egy múzeum számára gazdag könyvtárát, régiségeit, képeit. A százados évforduló megünnézésére Szalay Imre, a múzeum igazgatója tervet dolgozott ki, melyben többi közt azt ajánlja, hogy a Nemzeti Múzeum mostani épületét foglalják le a könyvtár, képtár és a történelmi gyűjtemény számára, a természetrajzi gyűjtemények befogadására pedig emeljenek új hajlékot. Ez a múzeum mögött, az Esterházy-utczában építhetné, a nemzeti lovarda tágas telkén, melyet két oldalról a szomszédos főúri paloták kertjei környeznek. A jövő év vonatkozása azt is sürgeti, hogy a múzeum alapítójának, gróf Széchenyi Ferencznek a múzeum kertjében szobrot állítsanak. A főrendiház jelenlegi helyiségei, melyek a jövő évre felszabadulnak, felolvasó- és üléstermekül fognak szolgálni. A nagyszerű előcsarnokból a folyosók történelmi arcképekkel ékesítve vezetnek a könyvtárba, mely az egész első emeletet elfoglalja. A múzeum főlépcsőházában megmaradnak a magyar történelmi szoboremlékek vagy azok másolatai, részint, mint múzeumi tárgyak, részint, mint a lépcsőcsarnok művészi ékességei. Az úgynevezett kupolacsarnokban foglalának helyet nemzeti nagyjaink, államférfiaink, költőink, művészeink szobrai, melyek most ideiglenesen a főrendiház előcsarnokában vannak. Ezt a szoborgyűjteményt természetesen ki kell egészíteni s akkor a múzeum lenne a magyar nemzet igazi Pantheonja.

Országos képművészeti tanács. A közoktatási miniszter újja szervezte a képművészeti tanácsot, s tagjainak kinevezését a legközelebbi napokra várják. A miniszter a tanácsot művészekből és műértőkből alkotta, hogy művészeti ügyekben neki tanácsot és véleményül szolgáljanak művészeti vásárlások, ösztöndíjak, vállalkozások, iskolai művészeti ügyek s múzeumi ügyek dolgában. Az új tanács alandó szervezett lesz, mindenkor a közoktatásügyi miniszteri államtitkár, az idő szerint tehát Zsilinszky Mihály elnöklésével. A tagok a hozzájuk intézett kérdésekre külön véleményyt adnak.

A tanács örökös tagjai: 1. az 1886-ban alapított állami képművészeti nagy éremmel kitüntetett művészek, kik e kitüntetés révén külön kinevezés nélkül lesznek tagjai az országos képművészeti tanácsnak és a magyar országos képművészeti tanács örökös tagja) címet viselhetik. Ezek: *Benczúr Gyula, Bihari Sándor, Eisenhut Ferencz, Fesztay Árpád, Horovitz Lipót, László Fülöp, Lotz Károly, Mednyánszky László báró, Spányi Béla, Strobl Alajos, Vastagh Géza, Templényi Tivadar és Zala György. Allandó tagok továbbá: 2. a közoktatásügyi miniszter által kijelölt művész-egyesületek mindkörü egy-egy elnöke; tehát:*

Magyar Képművészek Egyesülete (*Hauszmann Alajos* műgyűjteményi tanár), Képművészeti Társulat (gróf *Andrássy Tivadar*), Nemzeti Szalon (gróf *Andrássy Gyula*), Magyar Építész- és Mérnökegyület (*Czigler György* műgyűjteményi tanár), Országos Iparművészeti Társulat (*Ráth György*); 4. a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelője: *Fraknói Vilmos* püspök; 5. a Szépművészeti Múzeum igazgatója és igazgatóórá: *Kammerer Ernő, Térey Gábor*; 6. az Országos Magyar Kir. Iparművészeti Múzeum igazgatója és első órá: *Radács Jenő, Mihálik József*; 7. a Műemlékek Orsz. Bizottságának elnöke és előadója: gróf *Zichy Jenő, Czobor Béla*; 8. az állam képművészeti és iparművészeti iskoláinak vezetői: *Benczúr Gyula, Lotz Károly, Strobl Alajos, Keleti Gusztáv, Fittler Kamill, Ebner Lajos*; 9. Budapest székesfőváros képviselője (a megbízott személyre nézve három évről három évre szóló küldetés-sel): *Matuska Alajos* alpolgármester; 10. a Budapest székesfővárosi Közmunkák Tanácsának előadó tanácsosa: *Rupp Imre* miniszteri tanácsos. *Választott* tagok a képművészek egyesületének választása alapján öt művész. A kinevezett tagokat a miniszter nevezi ki a művészek és műértők közül.

Az országos képművészeti tanács az őszen kezd meg működését, a mikor megalakítja egyes szakbizottságait. Az új tanács első dolga az lesz, hogy átíratot intéz a belügyminiszterhez a közadatokból épülő szobrok és műemlékek tárgyában. A képművészeti tanács ugyanis a nyilvános szobrok és épületek bírálatát és felállításuk ellenőrzését magának kívánja fenntartani. E hatósági ellenőrzés biztosítékul fog szolgálni, hogy a begyűlt közpénzeket tényleg a kijelölt czélra használják föl.

Wallacs-kollégium. Az orsz. nőképző-egyesület új intézményt alapított, *kollégiumot egyetlenre járó nők számára*, kik ott ellátásban részesülnek, tanulmányaikban támogatást és vezetést találnak, felügyelet alatt állanak és a nehéz egyetemi éveket otthon lelnek, mely némileg a családi kör hiányát pótolja nekik. A férfiak számára *Wallacs* alapította az *Eötvös József-kollégiumot*, melynek kurátora *Eötvös Loránd* báró. A nők számára a megfelelő intézményt, bár kisebb mértékben, az országos nőképző-egyesület alkotta meg és *Wallacs Gyula* miniszter nevével nevezte el, mint a ki a női oktatásügyet szabadelvűl fejlesztette. Az intézet kurátora *Boothy Zsolt*.

A kollégium évi tagsági díja 800 korona; kedvezményes hely vagyontalansági bizonyítvánnyal 600 korona, a mely havi részletekben előre fizetendő. A belépés a tagra nézve egész tanévre kötelező. Mivel a kollégiumban még néhány betöltetlen hely van, az egyesület felhívja az érdekelteket, hogy az országos nőképző-egyesület elnökségéhez intézett folyamodványaikat a szükséges melléletekkel (ú. m. érettségbi bizonyítvány s esetleg az egyetemi tanulmányokról számot adó indexmátsolat) legkésőbb július 25-ikéig az egyesület elnökségi képviselőjéhez (*Emich Gusztáv*, Budapest, Lipótmező, *Emich-nyaraló*) küldjék be. A felvételtől az illeték augusztus első felében kapnak értesítést.

A magyar orvosok és természetvizsgálók ideai vándorgyűlése *Bártfán* lesz, a hol 55 évvel ezelőtt is összegyűltek. Augusztus 20-án érkeznek s 24-én érnek véget az ülések. Kirándulások lesznek *Zboróra* s *Galicziába* is többen átrendülnek.

MI UJSÁG?

Mai számunkban, László Fülöp művészetének bemutatására, a fiatal művész húsz művét közöljük. Ezek nagy része most a «Vasárnapi Ujság»-ban jelenik meg először. A művész legújabb művei mellett bemutatjuk két régebbi festményét: az «Öreg honvédek»-et és a «Hulló levelek»-et, s két régebbi tanulmány-rajzvázslatát, melyeknek egyike egy öreg koldust, másika pedig a müncheni sörházi életet ábrázoló képeinek angol kisasszonyt tünteti föl; e rajzok az 1889 és 1892. évekből valók. Egy esztendője, hogy *László Fülöp* Budapesten ünnepel ottthon szerzett magának: fölépítette *Pálma*-utczai szép műtermét, melyet két fölvetelben mutatunk be. Az egyik kép az épület külső alakját, a másik a műterem belsőjét tünteti föl, a mint a művész dolgozik benne, neje és nejének néje társaságában. Az ateliherben féligkész művei láthatók: *Fadrusz János*, a kitűnő szobrász arcképe, *Görgei Arthur* tábornok arcképe és *Gerliczy báróné* arcképe. *László Fülöp*, ki legutóbb ideje nagy részét budapesti otthonában töltötte, a nyár nagy részét neje hazájában, *Irországban* fogja tölteni, a hol érdekes megbízások várakoznak reá.

A király a hadgyakorlatokon. Az ideai nagy hadgyakorlatok, melyeken a király is megjelenik, a *Dráva* két oldalán lesznek, *Baranyamegye* déli részén és *Verőczemegyé* éjszaki részén. A király *Dolny-Miholjacson* (*Verőczemegyé*) fog lakni, a gróf *Majláth* féle kastélyban. Az úrvari elszállásoló

hivatal most szemeli ki a főhercegek és a román trónörökös számára is a megfelelő épületeket.

A pesti megyeháza. Három utcára néz Pest-megyé székháza, és nagyon meglátszik rajta az idők viszontagsága. A régi megyeház az új-világ-utczai részt foglalja el, a *Granátos-utczában* (most *Városház-utca*) emelkedik az újabb megyeház oszlopos és erkélyes homlokzatával; a kettőt pedig dísztelen hosszú rész köti össze. A belvárosnak ez a része csak az utóbbi években kezdett egy kicsit épülni, a megyeház oszlopos homlokzata még most is egyik legkomolyabb hatású középülete a fővárosnak; látszik, hogy az a *Pollák* építette, a ki a Nemzeti Múzeumot. De az egész nagy épület-tömeg nagyon kívánta már nemcsak a friss maltert és meszelést, hanem a tatarozást és javítást. Ez most meg is történik, a régi időknek ezt az emlékeit napok óta sűrűbben veszik körül a kőművesek állványai. A vármegyé márciusi közgyűlésén elhatározta, hogy kijavíttassa a megyeházát. Erre a czélra kétszázalékos pótdadót szavaztak meg. A belügyminiszter jóváhagyta a határozatot és Pest vármegyé székháza csinosítja magát.

Az aratás ünnepe. *Daványi Ignác* földművelési miniszter régi patriarkhális szokás fölelevenítéséről intézkedett. Az aratási ünnepet akarja ismét életbe léptetni a nehéz munka után. A szép szokás már régen kiment a divatból, s a magyar föld legnagyobb munkája után a dolgozó nép közömbösen szétoszlik, alig van már hely, hol a gazda még szíves áldomásra látja munkáit, mielőtt megválnának. A földművelési miniszter valamennyi gazdasági egyesület elnökéhez felszólítást küldött most, s arra hívja fel őket, hatnának oda, hogy az aratási ünnepet a munkaadók fölelevenítsék. Ez számbavehető költség nem okoz, mert ráadásul a legtöbb gazda manapság is ad annyit, a mennyibe kerülne. «Az ilyen adomány ridég kiosztása azonban — mondja a miniszter levele — nem pótolja az érintkezésnek azt a közvetlenségét, mely a munkás megbecsülésének a jele s nem pótolja azt a patriarkhális szíveslátást, mely oly nagy hatással van a munkás kedélyvilágára s közelebb hozza a szíveket egymáshoz.» A miniszter egyszerűen felhívja a gazdasági egyesületek elnökeit, hogy közöljék vele azon gazdák nevét, kik már ez évben arató-ünnepet tartottak. Remélhetőleg elég sokan lesznek, s a gazdák, földbirtokosok visszahozzák a régi szép ünnepet.

Gróf Andrássy Gyula nyugróhelye. Az *Andrássy-család* díszes mauzoleumot épített *Töke-Tereben* gróf *Andrássy Gyula* néhai miniszterelnök és külügyminiszter hamvainak. A közel levő tó miatt a mauzoleum fala mind nedvesebb lesz s ezért a család a hamvakat a *kraszna-horkai* családi sírboltba akarja átvitetni.

A budapesti temetők nevezetes sírjai. A fővárosi temetőiben sok jelesünk pihen, kiknek családja már elhunyt, vagy hozzátartozók nem itt laknak, azért sírjuk, síremlékek kellő gondozásban nem részesül. *Márkus József* főpolgármester rendeletet intézett a temetők igazgatóságához, arról intézkedvén, hogy a nemzet jeleseinak sírjait vegyék kellő gondozás alá és azokat a sírokat, a melyek elhanyagolt állapotban vannak, a főváros költségére hozzák rendbe és fentartásukról kellőleg gondoskodjanak. A polgármester kérte ezeknek a síroknak pontos jegyzékét.

Szobrok. *Fadrusz János* már elkészült *Wesseleányi Miklós* szobrával, melyet *Zilahon* állítanak föl, s érczbe is öntötték. Az ünnepi beszéd tartására *Szilágyi Dezső* kérték föl, a ki a legnagyobb készséggel fogadta a kérelmet. A szobor felavatása azonban csak a tavaszkor lesz, mert a mostani őszt a választási mozgalom foglalja le. — *Fadrusz* elkészítette *gróf Tisza Lajos* szobrának mintáját is. Ezt *Szeged* város állíttatja újépítője emlékére. A szobrot, mely *gróf Tisza Lajos* utczai öltözetben ábrázolja, a napokban *Tisza Kálmán* is megtekintette *Lázár György* szegedi képviselő társaságában. *Tisza Kálmán* nagy elismeréssel gratulált a művészesnek. — A király által a fővárosnak ajándékozott tíz emlék között van *Béla király Nevelen jegyzőjének* szobra, a melyet a királyi palotának a *Krisztinavárosra* néző oldalán, a menedékes hegyoldalon akartak fölállítani. A szobor-

HULLÓ LEVELEK. — László Fülöp festménye.

bizottság megváltoztatta e törvényt s az érdekes emléket a *Margitszigeten*, a *zárdaromok* közelében helyezi el. Az *Árpádok* templom emlékeinek társaságában a legjobb helye is lesz az *Árpádok* híres krónikása szobrának. — *Szatmár* város közgyűlése a «*Kölcsy-kör*» kérelmére és a városi tanács indítványára elhatározta, hogy a piacon 1861-ben felállított *Kölcsy-szobrot* a ref. templom előtti térre helyezi át.

Sporttelep a Margit-szigeten. A gyönyörű *Margit-szigeten* *József főherceg* olyan sporttelepet építtet, a mely pártját fogja ritkítani, és méltán föl fogja kelteni még az angol sportemberek irigységét is. A *Duna* ez evezős-sport gyakorlására és az evezősversenyek megtartására nyújt kitűnő alkalmat, míg a szigeten építendő klubház, gyakorló- és játszótérek, földt tribünökkel, öltözőkkel, fürdőszobákkal stb. ellátott verseny pályák, football- és lawn-tennisz-groundok a szárazföldi sportnak fognak otthonul szolgálni. Minden a legmodernebb igényeket kielégítő módon, a legújabb sporttapszalatok felhasználásával készül. Az egész telepet a magyar atletikai klub fogja kezelni és *Libits Adolf*, a főherceg uradalmának igazgatója, a ki a tárgyalásokat buzgalommal és egyszerűséggel vezette, a napokban írta alá a klubbal a szerződést. E szerint remélhető, hogy a telep nem sokára elkészül, és azután a különböző sportklubok a *Margitszigeten* fogják tartani az atletikai-, kerékpár-, football-, lawn-tennisz- stb. versenyeket.

Iparművészeti kiállítás Szegeden. Az országos iparművészeti társulat szeptemberben iparművészeti kiállítást rendez *Szegeden*. Ez alkalomból azzal a kéressel fordult a királyhoz, hogy engedje át a kiállításra a tulajdonában levő magyar iparművészeti tárgyakat. A főudvarmesteri hivatal a király megengedésétől már értesítette a társulatot, hogy Ő Fel-sége szívesen megengedi, hogy a kért tárgyakat a szegedi kiállításban bemutassák. A főudvarmesteri hivatal egyúttal intézkedett, hogy a tárgyakat a társulatnak kiadják.

Egy milliárd korona jótékony czélra. A «*New-York Herald*» jelentése szerint *Carnegie*, a skót születésű amerikai milliárdos a new-yorki kereskedelmi kamara egy tagja előtt kijelentette, hogy még ötvenhat millió font sterlinget (1344 millió koronát) szándékozik jótékony czélra fordítani. *Carnegie* acélgyárosa már eddig is több milliót adott a skót főiskoláknak és amerikai intézeteknek s így nagyon valószínű, hogy igéretét meg is fogja tartani, annál is inkább, mert többször kijelentette, hogy egész, szinte mérhetetlen vagyonát lassankint a közjóra áldozza.

Victoria Regia. Az illóti-úti fűvész-kert meleg-háza érdekes látnivalókat kínál most. *Buja* pón-pájukban bontakoztak ki az ott meghonosított délszaki növények. A két napig virágzó *Lothunak* most fakadt fel a *bimbója*. A vízi nimfák sorban bontják ki gyönyörűbbnél gyönyörűbb virágaikat. Egy részük, az *ibolyaszínű* és *rózsaszínű zanzibári* nimfák nappal nyitják ki kelyhüket, a fehér virágok pedig csak éjszaka, nappal pedig becsukódnak. És mindmegannyitól környezve, a tó közepén úszik a család feje, a *Victoria Regia*. Méteres átmérőjű öt levelet eresztett immár és a nagy indán *bimbója* is fejlődik. Virágzása e hónap végére várható.

A szalontai *Kossuth-szobrot* ábrázoló képünk aláírásában lapunk folyó évi 27-ik számának 438. lapján tévedésből *Tóth István* szobrász-művész neve közöltetett *Tóth András* szobrász-művész neve helyett.

HALÁLOZÁSOK.

HOHENLOHE-SCHILLINGFÜRST *Klodvig* herceg, *Ratibor* és *Korvei* hercege, a német birodalom volt kancellárja, meghalt július 6-ikán *Ragaz* svájci fűrdőben, a hová a 82 éves agy idültlen ment. Németországnak épen az ő korában sok nagy államférfi, hadvezére volt, *Hohenlohe* ezek mellett mint első-rendű dolgozótag foglalt helyet, később pedig a legnagyobb állami méltóságok töltötte be. Politikai és diplomáciai érzékét minden állásban bebizonyította, de hogy annyi kiváló jó tulajdona mellett nem fejlődött igazi államférfi nagysággá, azt beteg szervezetének, szónoki fogvatkozásának tulajdonítják, bár meglehet, hogy ehhez szabadelvű nézetei is hozzájárultak. Porosz állami szolgálattal kezdte politikai pályáját, s a bajor országgyűlésen folytatta. 1866-ban bajor miniszterelnök és külügy-miniszter lett, midőn sokat tett a Poroszországhoz való közeledés érdekében. 1870-ben a klerikálisok megbuktatták egy iskolai törvény miatt. Az 1870-71-iki francia-útném háborúra következett nagy változások után *Hohenlohe* mint alelnök foglalt helyet az új német birodalmi gyűlésen, 1874-ben pedig német nagykövetnek küldték *Párisba*. Ez akkor oly nehéz hivatalt nagy tapintattal töltötte be tíz évig, úgy hogy mikor *Elzász-Lotharinga* helytartójává nevezte ki a császár, e kinevezést az új tartományokban is megnyugvással fogadták. *Bismarck*knak a kancellárságban közvetlen utódja, *Caprivi* 1894 októberében lemondván, *II. Vilmos* császár *Hohenlohe*t nevezte ki kancellárnak. Nagyobb diplomáciai alkotások nem maradtak utána, de ő így is a császár politikájának végrehajtója volt. A múlt évben az agy államférfi visszavonult a nyilvános pályától. Halála előtt uralkodónk is kifejezte mély részvétét a családhoz intézett táviratban, valamint a többi uralkodók is. Holtestét *Schillingfürst*ben e hó 10-ikén temették el. Arcképe, mely *László Fülöp* festőnk egyik kitűnő műve, mai számunkban közöljük *László* egyéb képeivel együtt.

ÖZV. *JANISCH JÓZSEFNÉ*, szül. *Steinweg* *Hermina*, az országos nőképző-egyesületnek huszonhárom

Éven át volt igazgatója, a leánynevelés érdemes matrózája, elhunyt Budapesten, 81 éves korában.

Elhunytak még a közelebbi napokban: SCHLATER Endre, nyug. főtanító, 78 éves korában, Etyeken.

ÖZV. KARASS FERENCZÉNE, szül. Szelóczky Anna, életének 88-ik évében, Esztergomban.

Szerkesztői üzenetek.

Ingó talajon. Legközelebb közölni fogjuk. Pozsony, S. A. A madarak életkorára vonatkozólag

Velden, F. Ö. A lapunkban most folyó regény a jövő számban bevégeződik, midőn újat fogunk megkezdni.

KÉPTALÁNY.

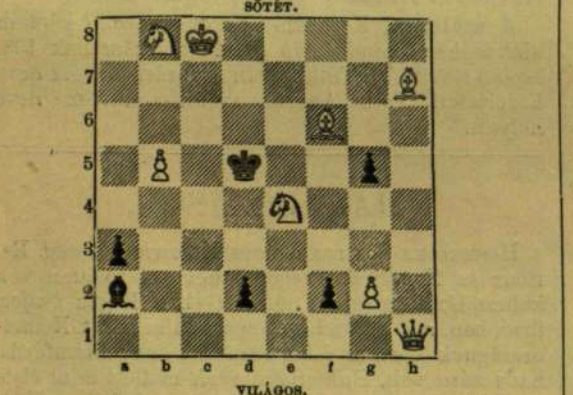

A 'Vasárnapi Ujság' 24-ik számában közölt képtalány megfejtése: Az élet üres fogalom. Mindenki saját tetszése szerint írhatja be.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

SAKKJÁTÉK.

2231. számú feladvány. Mackenzie A. F.-től. (I. díjat nyert feladvány.)

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2214. sz. feladvány megfejtése Michéls F.-től.

- 1. Hd5-e2 ... Fb1-e4 (a) 1. ... Kd5-e4 (b) 2. He2-f4 ... Kd5-e5 2. Vd2-d4 ... Ke1-f3 3. d2-d4 mat. 3. He2-g1 mat.

Világos. b. Sötét. 1. ... f6-g5 2. Vd2-f4 ... t. sz. 3. H. B. V mat.

A 2215. sz. feladvány megfejtése. Magner S.-től.

- 1. Hh6-g8 ... Kh6-h7 (a) 1. ... Kh6-h5 (b) 2. Vd4-f8 ... t. sz. 2. Kh1-g2 ... t. sz. 3. V v, H mat. 3. V v, H mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Lópótvárt: Hoffbauer Antal. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Kecskeméten: Balogh Dénes. — A pesti sakk-kör

Ha öszül a haja, használja a „Stella“-vizet (Hair Regenerator). Üvege 2 korona. ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárban.

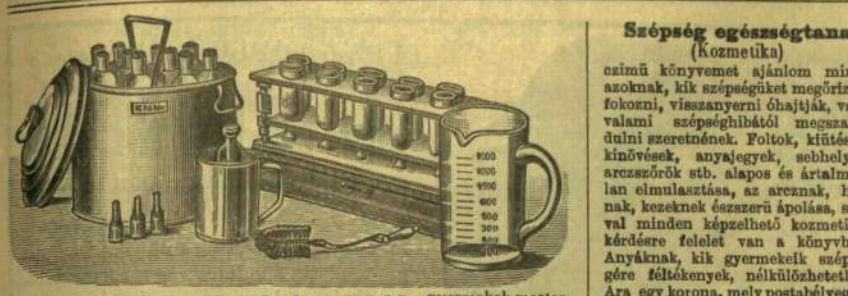
Magyar királyi államvasutak. Érvényes május hó 1-től.

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarról.

Table with columns for direction (Dél felé, Dél felől), departure/arrival times, and destinations (Triest, Kassa, Budapest, etc.).

A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarra.

Table with columns for direction (Dél felé, Dél felől), arrival/departure times, and destinations (Arad, Budapest, etc.).

Tej sterilizáló készülék gyermekek mesterséges táplálására. Eredei gyártmány. Születés tanár szerint. Teljes készülék ára I. sz. 19.— kor. II. sz. 22.80 kor.

TÁTRA-LONNICZ (Szepestegye).

A magyar kincstár tulajdonát képező klimatikus és gyógyhely, 850 mtr. magasságon. Közvetlenül az impozánsul szép lomszeli és késmárki csanak alján, egy fenyvesek által körülvett tágas völgyben fekszik.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Nyiregyháza—csapi vonalán levő Demecser és Kisvárdai vízellátások építendő egy-egy elsőrendű II. osztályú új vízellátási épület építési munkáinak végrehajtására.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK. Első magyar üvegyár részvény-társaság. Budapest, V. ker., Ferencz József-tér 8.

Kukoricza-hűtők és szőlő-mosók, asztali üvegekészletek, vendéglői, kávéházi és háztartási üvegművek gyári raktára.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíráru és szab. fémkapocgyára. Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91—48.

KOTSCHY ERICH 9169. első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegóvási és moly-irtási intézet.

LOHR MÁRIA ezelőtt KRONFUSZ 9147. csipke, vegyszeti tisztító- és műfestő-intézete.

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros. Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

SERRAVALLO 8984 CHINA-BORA VASSAL. Kíniai helyreállító szer gyengélt, vérszegénység és lábbalmozók számára.

BUDAPESTI RÖSER tanintézet. Alapított 1853-ban. Tanulók száma 15,733. 3 osztályú nyilvános felső kereskedelmi iskola.

Foulard-selyem 65 kr.-tól. HENNEBERG G. selyemgyáros Zürichben. Cs. és kir. udvari szállító.

Legjobb és leghirvesebb pipere hölgypor: a **La VELOUTINE** Kétféle Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE **CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.** PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Dr. Lengyel nyirfabalzsam kir. szab. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzsét megfogjuk, emberemlékezést óta mint a legkiválóbb széptőzser volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a feltaláló utasításai szerint balzsammá alakítjuk át, csak akkor nyer igazán csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, már másnap csaknem észrevétlenül pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehére és gyöngédde válik. Ezen balzsam kismintja az arcon a ráncokat és himlőbuborékokat, ifjú arczsint, a bőrnek fehérséget, gyöngédséget és üdőséget kölcsönöz; a legrovidebb idő alatt eltávolítja a széplőt, májfoltot és anyajegyeket, orrvérzést, bőrtörést s a bőr minden más egyéb tisztálanságát. Ára egy korsónak használati utasítással 3 korona. Kapható minden jobb gyógyszerüzletben.

A nyirfabalzsam által puhává lett bőr konzerválására ajánlatos ezzel egyidejűleg a **Dr. Lengyel-féle** 9135

Opo-crémet használni. Egy téglély 1 kor. 20 fill. A **Dr. Lengyel-féle Benzoe-szappan** a legalkalmasabb higiénikus szappan, mely a bőrtényévé és fehérré teszi és hivata van a balzsam jó hatását fokozni. Egy darab ára 1 korona 20 fillér. Főraktár Magyarország részére **Török József gyógyszerüzlet**, Budapest VI. ker., Király-utca 12. és Andrássy-ut 29. szám.

Kopaszfejűség gyógyítása.

Akadályozza a haj kihullását, elhajítja a sűrűt és viszkét. Megadja a kopasz fejnek ismét dús hajnövést, szemöldökét és pillaszőrét.

Próbaszállítás ingyen.

Nincs többé mentés sürke, hajkihullás vagy kopaszág miatt.

Walker N. asszony, 18 Haven St., Grimsby, Eng.: „Egy kopasz folt, mely régóta volt, újra hajjal szépen benőtt.”
F. B. asszony Everett, Iona villa, Turbeck Terrace Road, Eng.: „Húsz éven át hullott a hajam és csak annyi maradt, mint egy kalap karimája. Most pompásan és sűrűben nő és az On szere valóban csodálatos.”
G. Bunce úr, 32 Richardson St., High Wycombe, Bueke, Eng.: „Kellemsen meg vagyok lepve konstátálhatni, hogy a Foso-szer három heti használata után hajam újra nőni kezdett. Ajánlom ezt a gyógyszerkezelést összes barátainknak mint egyetlen hatásos gyógymódot a haj újra-növésztése végett.”

E szer ezeket gyógyított és senki se féljen, hogy a legkevésbé ártalmas volna. Senki se kényserithetünk, hogy higjen nekünk. Hanem kérjen bárki egyszerűen egy ingyen-próbát és győződjék meg maga annak csodaszertü hatásáról.

E szer a viszkétet és sűrűt is gyógyítja, mi a kopaszodásnak biztos előjele, és egészségesben és erőben tartja a fejbőrt. Továbbá visszaadja az ősz hajnak természetes színét és növeszt új szemöldököt és pillaszőrt.

Ha nevéhez és lakcíméhez egy 10 filléres levélblyegportoképen mellékel és azt az „Alteneim Medical Dispensary, 3455 Butterfield Building, Cincinnati, Ohio U. St. o. A.” czim alatt elküldi, a csodálatos szerből egy ingyen-próbát kap bérmentesen. 9170

Tessék figyelembe venni, hogy a levélporto Amerikába 25 fillér. Sziveskedjék nevét tisztán és lakcímét teljesen megírni, hogy ne történhessék tévedés.

A női szépség elérésére, jükdletésítésére és fentartására legkiválóbb és legbiztosabb a **MARGIT-CRÉME**, mely vegytiszta, sem higányt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világírú arczkénöz pár nap alatt eltávolít széplőt, májfoltot, pattanást, bőrtörést (Mitesser) és minden más bőrhaj. Kismintja a ráncokat, redőket, himlőbuborékokat és az arcot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy téglély 2 kor., kis téglély 1 kor.

Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill., **Margit fogpép** (Zahn-pasta) 1 kor., **Margit arcvíz** 1 korona. Hamisítványok bíróság üldöztetnek.

Postán utánvételre vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen gyógyszer. Arad.** Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszer. Király-ut. 12. és Andrássy-ut 29. — Kapható minden gyógyszerüzletben.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a **MELANOGENE** fekete és barna színben.

Ezen kitinó és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különbözethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. Ára 2 kor. 80 fillér. 9057

POCKET Telescope Új optikai készülék, melynek segítségével rövid távolságra, mélyre nézve lehet látni. Emberek, állatok stb. igen nagy távolságra is felismerhetők. Nélkülözhetlen, ugy katonatisztoknak, vadászoknak, erdőszelvények, turistáknek valamint kirándulások alkalmával. A Pocket távcső a melléknyomokban való hordásra van összerakítva és egy ólmos szerkezet segítségével bármely setabatra és riórtáskába is felismerhető. Ára darabonként a pénz előzetes beküldése mellett 2 K 40 fill. franco. Utánvétel a 60 fillérről több. 3 drb ára 6 korona, 6 drb 10 K. Portó külön számítatik. **KANN IGNACZ, Wien, II., Nickerlgasse 3.** 9172

FENYŐHÁZA.

A magyar államkincstár tulajdonát képező klimatikus gyógyhely, ellátva modern vizgyógyintézzel. A kassai-óderbergi vasút mentén. Liptómezőgyében fekszik a tengerszín feletti 450 mtr. magasságban, hatalmas fenyvesektől körülvéve. Valamennyi kárpáti gyógyhely közt a legenyhébb éghajlatu s így temperált subalpin levegője vérszegény gyermekeknek s ideggyöngye betegeknek elsőrendü gyógytényezője. A vizgyógyintézetet állandó fürdőorvos vezeti. A közönség rendelkezésére áll négy kinstári s egy magán szálloda, kényelmes berendezéssel. Diszcs uzoda, lawn-tennis terek, tekepálya és kényelmes sétautak. Vasúti állomás, posta, távirda és gyógytár helyben van. Prospektusk a fenyőházi (Liptó m.) m. kir. erdőgazdálkodás szolgálat.

9218 A fürdő kezelésége.

CHOCOLAT SUCHARD schmeckt am feinsten

Wadlsteiner F. BUDAPEST IV. kerület, áruháza Mária Valéria-u. 5.

Cristofle-ezüst, üveg és porcellán neműekben. Cristofle & Co. cég Paris, dusan ezüstözött és aranyozott gyártmányai egyedül rakatára; Cie des Cristalleries de Baccarat, Paris (Kristály-üveg készlet); Benedikt testvérek Karlsbad, Meierhofeni porcellángyára (háztartási cikkekben). 9182

Hölgyeknek! Piona-crème. Legjobb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, biztos hatású kéz és arczszéplőt szer, eltávolít minden bőrtisztálanságot és rövid használat után vaktitó fehérré, üdév teszi az arczbőrt. Figyelemre méltó! Készítményem nagy közkedveltsége miatt nem egy doboz alján alárásommal el van látva. 1 téglély Piona-crème 1 kor. 1 drb Piona-szappan 80 fillér. Kapható minden gyógyszerüzletben. Szétküldési raktár: **Alexander János** gyógyszerüzlet Szolnokon. Budapesti főraktárak: **Török József** gyógyszerüzlet an Király-utca 12. és Andrássy-ut 29., **Kerpel-féle** gyógyszerüzlet Liptó-kört 28. szám és **Thalmayer és Seitz** uraknál.

IBOLYAILLATOS MANDOLA KORPA a bőr finomságot tisztítja és megtartja az arcz élénk és üdö kinezését. Tökéletesen alkalmas a szappannal és az arcz mosására. KIZÁRÓLAGOS KÉSZÍTŐ **Dr. Malsche-Tsa BECS, I. LUGECK 3. SZ.** 8993

Kwizda-féle szab. szorító-szárvédő-szallag gummiból. A szab. szorító-szárvédő-szallagok szürke, fekete, barna és fehér színben 4 nagyságban készülnek és pedig bal- és jobb lábakra. A szorító a-b-nél mérvé 20-22 cm. átméret. megf. 1. sz. nagys. 23-24 " " " " 2. " " " " 24-27 " " " " 3. " " " " 27-30 " " " " 4. " " " " A szab. szárvédő-szallagok árai: Szürke színben öbkont 1 sz. 5 k 50 f., 2. sz. 5 k 90 f., 3. sz. 6 k 40 f., 4. sz. 7 k 30 f. — Fekete, barna és fehér színben: 1. sz. 5 k 50 f., 2. sz. 6 k 40 f., 3. sz. 6 k 80 f., 4. sz. 7 korona 70 fillér. Kwizda-féle szab. védői gummiból lólábak számára. Képes katalogus ingyen és bérmentve. FORAKTAR: 8845 **KWIZDA FERENCZ JÁNOS** es. és kir. ostr.-mag. kir. román és bolgár hercegi udv. szállító Kerületi gyógyszerüzlet Kornenburg, Bécs mellett.

Császárfürdő Eleftrangu. E kénesvízű gyógyfürdő, pártalan gyógyfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel, pompás ásványvíz uzodákkal, kő- és kádfürdővel. Prospektus ingyen bérmentve. **BUDAPESTEN 8918** téli és nyár gyógyhely.

UJ! CRÉME SANS GRAISSE UJ! Pár nap alatt minden arczot fehérré, üdév és széplőt. Ára 1.20 kor., szappan 1 kor. **Dr. KOVÁCS KÉZPASZTÁJA** (csakis fűthold alakú völgyszeggyel való!) 3 nap alatt minden kezét gyöngédde és fehérré varázsol. Egy téglély 1.20 kor. Használva szappan 1 kor. **KÁRPÁTI IBOLYAILLAT** a legdivatosabb és legkedveltebb parfüm. Ára mintasüveggel szép dobozban 4 korona. Kapható minden gyógyszerüzletben és gyógyszerüzletben. Fő- és szétküldési raktár: **Dr. KOVÁCS ERNŐ** gyógyszerüzlet és illatszergyára Budapest VI. Gyár-utca 17. Megjelent „Tollent-titkok” kívánatra ingyen és bérmentve.

29. SZÁM. 1901. BUDAPEST, JULIUS 21. 48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkronikával) együtt egész évre 24 korona, félévre 12 * **VASÁRNAPI UJSÁG** (a Világkronikával) együtt egész évre 16 korona, félévre 8 * **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkronikával) együtt egész évre 10 korona, félévre 5 * Külföldi előfizetésekre a postallag meghatározott vitéldij is eszolandó.

AZ ARATÁS.

Az ARATÁS nagy munkája első rendü fontosságú minden földmívelő országra, így hazánkra is; hiszen ennek az eredményétől függ jórészt, vajjon a jövő termésig jöjjét vagy inség lesz-e, s egy teljes esztendeig boldog megelégedés vagy kínzó aggodalom jut-e osztályrészül a nép millióinak? Nem hiába nevezi a magyar nép a búzát s általában a gabonát «élet»-nek, — mert leggyakrabban így emlegeti, — hiszen valójában ez tartja fenn az életet, ez a gyökere, legfőbb alapja nemesak az egyese, hanem államok életének, haladásának is.

És mennyi minden veszedelem fenyegeti ezt az «élet»-et, míg a vetés idejétől kezdve eljutunk az aratásig! Már ősszel elkezdődik: Nem lesz-e szárazság, korai fagy? Télen nem pállik vagy nem fagy-e ki, a mezei egerek nem teszik-e poosékká? Tavasszal megint nem lesz-e sok, vagy kevés az eső, kései fagyok nem köszöntenek-e be? Aztán nem jön-e rozsa, hesszeni légy, drótféreg vagy egyéb s a mind ezeknél pusztítóbb csapás: árvíz, vagy jégverés? S ha mindezeketől megszabadult is: nem jön-e utolsó pillanatban a félelmes megszorulás? Hát bizony nemesak sok munkába, költségre

kerül, míg a gabona kasza alá megéri, hanem sok, nagyon sok nehéz aggodalomba is. Nem esoda hát, ha olyan megelégedés és öröm lepi el a gazdaember szívét, midőn éles kaszával neki láthat az áldás betakarításának. Ezért minden mezei munka közt az aratás a legfontosabb, mondhatni a munkák ünnepe. S mikor ez a nagy munka megindul, valóságban bámulatosan is dolgozik a mi népünk. Még alig pitymallik, még a pacirták is alig kezdenek ébredezni, már az aratók talpon vannak, fonják a kéveköteket, élesítik a kaszát s állanak neki a tábláknak, melyek mesés gyorsasággal dőlnek rendekbe suhogó csapásai

RÉGI ARATÓ-ÜNNEP. — AGGHÁZY GYULA RAJZA.